

2015

Årsrapport

Sør-Hålogaland bispedømme

Folkekirka i Sør-Hålogaland

Ei åpen dør

i tro, håp og kjærighet

Rita Jakob

Innhold

I LEDERS BERETNING	4
II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	7
Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget.....	7
Tilknytningsform myndighet og ansvarsområde.....	7
Overordnet mål og samarbeid med andre - kirkelige fellesråd, frivillige kristelige organisasjoner	7
Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering	8
Organisasjonsstruktur med presentasjon av volumtall og nøkkeltall fra regnskapet.....	8
III Årets aktiviteter og resultater	10
1. Gudstjenestelivet blomstrer. Oppslutning om gudstjenestene øker.....	10
Samisk kirkeliv	12
2. Flere søker dåp og trosopplæring.	14
3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet.....	19
Diakoni og misjon	19
Kirken blir mer tilgjengelig på Internett, mer tilgjengelig nettside for Sør-Hålogaland bispedømme ...	22
Kultur og pilegrim.....	22
4. Flere får lyst til å jobbe i kirka.	25
Kvinnelige prester, oppfølging av utenlandske prester samt etter- og videreutdanning og veiledning.	26
Kirkevalg 2015	28
Opphevelsen av bopliktordningen	29
IV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	30
Virksomhetens risikostyring i 2015	30
Likestilling, kvinner i lederstillinger, kvinner og lønn samt sykefravær.	30
Etnisitet, religion og funksjonsnedsettelse	31
Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikt.....	32
HMS/ arbeidsmiljø, medarbeidersamtaler og samfunnsikkerhet og beredskap.	33
Kirka som offer eller mål og barneomsorgsattest.....	33
Tidstyv	33
Riksrevisjonen.....	34
V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	35
2015 har vært et spesielt år	35
Mange unge flytter hjemmefra og mange unge strever med livene sine.....	35
Rekruttering, satsningsområder fremover.....	36

Folkekirkebispedømme.....	36
Gudstjenesteforordningene.....	37
Ansvar for lulesamisk språk, forhold til flykninger og asylsøkere samt samarbeid i Barentsregionen...	37
Miljøspørsmål og reformasjonen.....	38
Musikkarbeid i bispedømme.....	38
Bispedømmeråd og vår visjon.....	38
VI ÅRSREGNSKAPET.....	39
Ledelseskomentar årsregnskapet 2015.....	39
Prinsippnote årsregnskapet.....	42
Bevilgningsrapportering.....	42
Artskontorapportering.....	42
Note 1-8.....	46

I LEDERS BERETNING

Folkekirka i Sør-Hålogaland bispedømme

Bispedømmets visjon «*Folkekirka i Sør-Hålogaland bispedømme - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*» har også dette året vært brukt i ulike sammenhenger og ved ulike arrangement. Visjonen er ofte sitert av ansatte både ved bispedømmekontoret, men også blant fellestrådsansatte og menighetsrådsmedlemmer. Det er vår oppfatning at denne visjonen kommuniserer godt og skaper et fellesskap blant ansatte og medlemmer i kirka vår.

Nominasjon av ny biskop og valg 2015

Året 2015 har vært preget av store oppgaver for bispedømmeadministrasjonen. Bispenominasjon og valg 2015 har vært de to store sakene som på mange måter har preget aktiviteten ved kontoret. Nominasjon av ny biskop var allerede i gang i januar og ble avsluttet med nominasjonsmøte i mai. Det var en stor og omfattende prosess og det kom forslag til kandidater fra hele bispedømmet. Tidsplanen for bispedømmerådet fungerte meget godt. Nominasjonsprosessen var ressurskrevende og hektisk, men ble gjennomført i henhold til oppsatt plan. Likevel kjentes prosessen langdryg for bispedømmeråd og ikke minst for hver enkelt kandidat. Det ble hentet inn 20% ekstra stillingsressurs for bedre samhandling og avlaste et kontoret. Det er utarbeid en egen evalueringsrapport for nominasjonen. Den er behandlet i bispedømmerådet, oversendt Kirkerådet og ligger tilgjengelig på bispedømmets nettside.

De ulike nominasjonene for bispedømmerådsvalget 2015 ble gjennomført etter gjeldende retningslinjer. Det ble nedlagt stor arbeidsinnsats lokalt og ved bispedømmekontoret. Det er vår oppfatning at menighetsrådsvalgene ble gjennomført på en god måte. Riktignok har vi opplysninger om at enkelte sokn hadde problemer med å stille lister, men at dette ordnet seg slik at valget kunne gjennomføres. Det er ikke rapportert om at noen sokn stilte med alternativ valgliste. Valgoppslutningen for menighetsrådsvalgene var på 15,44 % ifølge Kifo-rapporten. Valget er nærmere omtalt i kapittel tre under overskriften: «*Kirkevalg 2015*».

Oppheving av bopliktordningen

Oppheving av boplikten i 2015 gjør en stor forskjell på ordninger som gjelder for presteskaper i vårt land. I vårt bispedømme har det over flere år vært en tendens at prester har fått fritak fra boplikten. Likevel bor de aller fleste i tjenestebolig nær sitt tjenestested. Den store forskjellen er det ikke blitt på kort sikt. Imidlertid er det grunn til å tro at det på sikt vil endre bomønsteret. Mange av prestene vil ønske å bo sentralt i prostiet fremfor der de primært tjenestegjør. Tendensen forsterkes ved at prestene blir fordelsbeskattet på grunn av lav husleie i tidligere tjenesteboliger. Den økonomiske fordelene ved å kjøpe egen bolig i sentrum av prostiet vil være større enn å bo «*usentralt*» med lav husleie. Boligprisene på sentrale steder i bispedømmet gjør det attraktivt å eie bolig der og bidrar til sentraliseringa. En viktig dimensjon med boplikten har vært at presten har bodd i sognet. Det har bidratt til å gi en nærværende kirke i mange lokalsamfunn. I tilfeller der opphevelsen av boplikten fører til at presten bosetter seg mer sentralt, forsvinner noe av dette tradisjonelle nærværet. I neste omgang kan dette rokke ved folks

opplevelse av den tilstedeværende og landsdekkende folkekirken. Det vises for øvrig til nærmere omtale av temaet i kapittel tre under overskriften «*oppheving av boplikten*».

Bispedømmerådet

Bispedømmerådet har gjennom sine 10 møter og 84 behandlede saker pluss en rekke referatsaker, lagt bak seg ett aktivt arbeidsår. Sentrale oppgaver har vært bispenominasjonen, rekruttering til prestetjeneste og å sikre en god og forutsigbar økonomi. En stor utfordring har også vært å sikre en forsvarlig bemanning ved bispedømmekontoret.

Prestetjenesten og prostene

Bispedømmet hadde pr 30. november 22,5 stillinger ubesatt og vi finner det ofte svært vanskelig å få vikarer til ledige stillinger. Det har derfor vært svært utfordrende å sikre at alle menighetene blir betjent av prest. Det er lagt ned et stort arbeid i å planlegge prestetjenesten. Dessverre har situasjonen ført til større arbeidsbelastning for proster og prester, nettopp for å sikre så god betjening av menighetene som mulig. Biskop og leder av bispedømmerådet har mottatt rapporter på situasjonen har gått utover antall forordnede gudstjenester i enkelte prosti. Statistikken viser imidlertid at det ikke er nedgang på antall gudstjenester totalt sett (lørdag og søndag), jf. avsnittet om gudstjenesteliv i kap.3. Rekruttering er utfordrende på mange plan, og tallmaterialet viser en tendens til at flere prestestillinger blir stående ledig over lengre tid. At det er mange i presteskapat som nå kan ta ut AFP eller pensjon gjør situasjonen ekstra utfordrende. Det er imidlertid svært gledelig at oppslutningen om kirkelige handlinger holdes oppe på et høyt nivå.

Når det gjelder ledelse av prestetjenesten, er både biskop og bispedømmeråd avhengig av gode proster. Vi kan glede oss over en stabil og dyktig prostegruppe. Det er for tiden ledig to prostestillinger. Stillingene er utlyst med søknadsfrist i 2016. Til utarbeidelsen av årets årsrapport har prostene bidratt med helhetlige og gode rapporter fra de respektive prostiene i tråd med de rutiner vi har lagt opp til. Det vises for øvrig til omtale av prestetjenesten i kapittel tre.

Regnskapet for 2015

Etter svært mange år med mindreforbruk eller regnskap i balanse viser regnskapsresultatet for 2015 et merforbruk på kr. 863 072. Tas det hensyn til manglende inntekter (føres 2016) er merforbruket på rundt 600 000. Merforbruket skyldes i hovedsak dyre vikarordninger samt ekstra kostnader i forbindelse med bispeskifte. Det er en aktiv økonomistyring ved kontoret der bispedømmerådet er holdt orientert om den økonomiske utviklingen gjennom budsjettåret. Det er leders og biskopens vurdering at opplegget for styring og kontroll er fulgt. Rutiner og prosesser har gjennomgående fungert godt og kan dokumenteres i tråd med økonomiregelverket. Det vises for øvrig til omtale av årsregnskapet i kapittel seks.

Bispedømmeadministrasjonen

Bispedømmerådsadministrasjonene er små og sårbare og mangel på personell gir merkbar belastning. 2015 har slik sett vært et krevende år, da bemanningen ved kontoret har vært lavere på grunn av flere langtidssykemeldte. Årsakene til sykefraværet er sammensatt. Tiltak som kan bidra til å få de ansatte raskere tilbake i jobb vurderes fortløpende i et samspill mellom den sykemeldte, lege, NAV og arbeidsgiver. Ved hjelp av NAV er hjelpemiddelsentralen inne for å vurdere tiltak. Det er ikke meldt inn skriftlige avvik i 2015 ved kontoret. Bispedømmekontoret er

IA-bedrift og det har i 2015 vært arrangert en stabsdag sammen med IA-rådgiver med fokus på arbeidsmiljøet. Det har i 2015 vært innleid flere ekstra vikarer for å opprettholde personalressursen ved kontoret. Bispedømmerådsleder og biskop vil understreke, at selv med de personellmessige utfordringene, er de fleste gjøremål i henhold til handlingsplan og andre styringsdokumenter fulgt opp. Staben ved bispedømmekontoret har på en god måte gjennomført de oppgaver som bispedømmeråd og biskop har ansett som viktige.

Et tydeligere skille stat og kirke – overføring av arbeidsgiveransvaret

Vår kirke står overfor viktige og kompliserte prosesser når det gjelder utviklingen av en fristilt folkekirke i Norge. I høringsnotatet «*Staten og Den norske kirke – et tydelig skille*», gis det en god beskrivelse av vår kirkes rolle i samfunnet og utviklingen fram mot et selvstendig trossamfunn. For oss er det viktig å understreke at Den norske kirke skal forbli en landsdekkende kirke og være nær medlemmene også i Sør-Hålogaland bispedømme der mange lokalsamfunn består av få innbyggere, spredt bosetting, lange avstander og mange øysamfunn.

Tiden for at Kirka skal bli eget rettsobjekt nærmer seg nå raskt. Det er biskop og leders oppfatning at Staten og Kirkeråd så langt har greid å skape nødvendig ro og tillit for at overføring av arbeidsgiveransvaret til kirka vil gå greit. Det er i alle fall ro rundt sentrale spørsmål i vårt bispedømme som pensjon og vern om arbeidsplassene. Det er vår oppfattelse at alle ansatte har stor tillit til at kirka selv skal kunne ivareta sitt arbeidsgiveransvar på en god måte. Bispedømmeråd og biskop vil imidlertid understreke at det i 2016 vil kreve mye arbeid for å få etablert en robust organisasjon som tydelig kan stå fram og være i stand til å overta arbeidsgiveransvaret for prestene, de ansatte ved bispedømmekontorene og de statsansatte i Kirkerådet. Folkekirkas framtid vil i stor grad være avhengig av at vi lykkes med dette arbeidet.

Bodø, 21. februar 2016

Marit Hermstad

bispedømmerådsleder

Ann-Helen Fjeldstad Jusnes

biskop

II INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Sør-Hålogaland bispedømme er underlagt Kulturdepartementet og er i avgrensede saker underlagt Kirkemøtet.

Tilknytningsform myndighet og ansvarsområde

Sør-Hålogaland bispedømme ble opprettet i 1952 ved at Hålogaland bispedømme ble delt og er ett av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 11 medlemmer inkludert lulesamisk representant. Sammen med de andre bispedømmerådene utgjør rådet Kirkemøtet. Biskopene utgjør Bispemøtet. Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmerådet følger blant annet av Kirkeloven, gravferdsloven og tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest. Tilsettingsreglementet samt økonomiinstruksen og tildelingsbrev er også viktige dokument som sier mye om myndighet og ansvarsområde. Bispedømmet blir ledet av to organ, Biskopen og Bispedømmerådet med felles administrasjon ledet av stiftsdirektør. Kontorsted er i Bodø.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt det som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de ulike menighetsråd og andre lokale grupper innen bispedømmet. Bispedømmet fordeler statlig tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen diakoni og undervisning. Bispedømmet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester samt fengselsprest og studentprest. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte ved bispedømmekontoret. Biskopen leder prestatjenesten og stiftsdirektør er utøvende myndighet for bispedømmerådet og er daglig leder for de ansatte på bispedømmekontoret.

Overordnet mål og samarbeid med andre - kirkelige fellesråd, frivillige kristelige organisasjoner

Bispedømmeråd og biskop har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av departementet, Kirkemøtet og Kirkerådet. Visjonsdokumentet samt handlingsplanen for bispedømmet legges også til grunn for virksomheten og aktivitetene. Visjonen for Sør-Hålogaland er «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*».

De områdene som er mest synlige er:

- Prestetjeneste
- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Dåp, trosopplæring og undervisning
- Kirkemusikk og kultur
- Diakoni
- Misjon
- Tilskuddsforvaltning, godkjenningssaker og oppgaver knyttet til gravferdslov og forskrift.

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å være folkekirke der folk bor.

I vårt bispedømme er det 85 sokn og 43 felleråd fordelt på 44 kommuner. Bispedømmet har samarbeid med kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene som er tilknyttet Samarbeid for menighet og misjon (SMM)

Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering

Sør-Hålogalands biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon. I bispedømmet er det 8 prosti som hver for seg er eget tjenesteområde for prestene. De øvrige kirkelige tilsatte har i hovedsak fellerådet som sin arbeidsgiver. Bispedømmekontoret er organisert i to avdelinger med hver sin avdelingsleder. I tillegg er det opprettet en driftsenhet i stab direkte underlagt stiftsdirektøren. Driftsenheten ledes faglig av økonomileder. Det går i disse dager sak til bispedømmerådet om å omgjøre driftsenheten til avdeling organisatorisk på lik linje med de to avdelingene.

I vårt bispedømme er det 93,25 stillingshjemler for presteskaper (reduert med en halv stillingshjemmel i 2014) og 14,35 stillingshjemler ved bispedømmekontoret. Disse har bispedømmerådet som arbeidsgiver. I Sør-Hålogaland bispedømme er det tilsatt om lag 400 medarbeidere i de lokale menighetene med de 43 fellerådene som arbeidsgiver. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) er det registrert 4 006 frivillige medarbeidere i bispedømmet. I 2014 var det registrert 4322 frivillige, noe som betyr en nedgang på 7% fra 2014 til 2015. Sammenlignet med de andre bispedømmene er dette er den største nedgangen.

Sør-Hålogaland bispedømme er geografisk sammenfallende med Nordland fylke og har 44 kommuner med til sammen 243 848 innbyggere. I Sør-Hålogaland bispedømme er 82,16% av innbyggerne medlemmer av Den norske kirke. Dette er en nedgang fra 2014 på 1,31%. Landsgjennomsnittet er på 73%.

Organisasjonsstruktur med presentasjon av volumtall og nøkkeltall fra regnskapet

Volumtall for bispedømmet

Prosti	Antall sokn	Medlemmer og tilhørighet til DNK	Antall innbyggere
Domprostiet	12	49057	60277
Salten prosti	10	16950	19866
Indre-Helgeland	14	40189	46927
Sør-Helgeland	6	11419	13179
Nord-Helgeland	11	14889	20221
Lofoten prosti	12	18267	22927
Ofoten prosti	13	24665	30031
Vesterålen prosti	7	24917	30420
Sum prostiene	85	200353	243848

Kolonne 1, antall sokn, bygger på manuell optelling av antall sokn i bispedømmet. Kolonne 2 og 3 ut fra statistikk fra SSBs befolkningstall

Volumtall for bispedømmet

	2013	2014	2015
Antall døypte	2 030	1 823	1820
Antall konfirmerte	2 224	2 195	2197
Antall kirkelige vigslar	416	403	414
Antall kirkelige gravferder	2 320	2 119	2265
Antall gudstjenester totalt	3 973	3 684	3797
Samlet antall gudstjenestedeltakere	306 772	290 421	290 141

Tallene over tar utgangspunkt i rapporteringen fra prostene, men er sammenstilt med etatsstatistikken og tall fra SSB.

Nøkkeltall for årsregnskapet

	2013	2014	2015
Antall årsverk	95,95	96,84	97,29
-herav i prestatetjeneste	83,18	81,31	82,93
Samlet tildeling post 01	72 083 000	74 179 000	76 550 000
Utnyttelsesgrad post 01	102,28 %	103,77 %	102,44 %
Driftsutgifter	73 727 831	76 975 068	78 417 990
Lønnsandel av driftsutgifter	84,99 %	83,72 %	83,42 %
Andel lønn brukt prestatetjenesten	86,00 %	85,90 %	85,22 %
Lønnsutgifter per årsverk	614 219	627 065	672 373

Tallgrunnlaget er basert på brutto utgifter fra kap. 0340.01. Fra 2015 er syke- og fødselspengerefusjoner ført som en negativ utgift på utgiftskapitlet, mens disse tidligere ble inntektsført på henholdsvis kap. 3340.18 og kap. 3340.16. Dette gir derfor et brudd i tidsserien for *Utnyttelsesgrad post 01* og *Driftsutgifter*. Når det gjelder *Lønnsandel av driftsutgifter* er derimot tallene for 2013 og 2014 oppdatert i henhold til regnskapsoppstillingen for 2015. *Antall årsverk* har tidligere år blitt oppgitt ut fra antall hjemler. I tabellen er det lagt til grunn antall utførte årsverk i henhold til rapport fra lønssystemet. Her er sykefravær og permisjoner trukket fra, mens overtid/ekstratimer er inkludert. *Lønnsutgifter per årsverk* er totale lønnskostnader dividert på antall utførte årsverk.

III Årets aktiviteter og resultater

Den norske kirke er en evangelisk-luthersk folkekirke med visjonen:

MER HIMMEL PÅ JORD

Kirken vitner i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende.

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å levendegjøre denne visjonen gjennom vår kontekstuelle visjon: «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*». Kirkemøtet har vedtatt følgende strategiske mål, som vi i dette kapittelet vil gjøre en grundig vurdering av gjennom å drøfte resultater, måloppnåelse og ressursbruk.

1. Gudstjenestelivet blomstrer. Oppslutning om gudstjenestene øker.

Gudstjenestereformen er godt innarbeidet i de aller fleste menighetene i bispedømmet. Noen få sokn har ikke startet arbeidet med å få vedtatt lokale grunnordninger. Det er et mål å bidra til at de få som gjenstår kommer i gang og får slutført arbeidet med biskopens godkjenning. Det er menighetsrådet som har fått myndighet til å vedta lokal grunnordning, men arbeidsprosessen er avhengig av at prest/sokneprest initierer og leder. Vi erfarer at menigheter som ikke har fått vedtatt grunnordning, har vakanse i prestestillingen.

Menighetene har vedtatt grunnordninger for to eller fire år, slik ordningene åpner for. Reformen er inne i en evalueringsfase og Kirkemøtet skal gjøre nye vedtak i 2017 og 2018. På bakgrunn av dette har biskopen ikke tatt initiativ til at grunnordningene skulle fornyes, men vil avvende de justeringene som kommer, særlig når det gjelder *Ordning for hovedgudstjenesten og Alminnelige bestemmelser*. Signaler vi får fra både prestskapet og andre ansatte tyder på at menighetene nå trenger ro og stabilitet rundt gudstjenestefeiringen, etter flere år med utprøving av både ny musikk og liturgi. Til grunn for dette ligger også en forståelse av at et velfungerende gudstjenesteliv må baseres på en konstruktiv balanse mellom fornyelse og tradisjon.

Antall gudstjenester	2011	2012	2013	2014	2015	% endring 2014-15
Gudstjenester på søn- og helligdager	3 243	3 190	3 139	2 912	2 955	1,48%
Antall gudstjenester totalt	4 137	3 945	3 973	3 684	3 797	3,07%

Antall gudstjenester ser nå ut til å stabilisere seg etter en jevn nedgang de siste årene. Det er en økning i antall gudstjenester totalt. Økningen skyldes overveiende at antallet gudstjenester utenom søn- og helligdager har økt. Vi ser en tendens til at flere menigheter tar i bruk lørdager i tillegg til søndager for å gjennomføre konfirmasjonsgudstjenestene. I tillegg vet vi at det holdes gudstjenester tilknyttet trosopplæringstiltak på hverdager. Dette er gudstjenester som tradisjonelt har stor oppslutning og kan derfor være en forklaring på den økningen vi ser i deltakelsen på gudstjenester utenom søn- og helligdager, som er på hele 8,9%.

Gudstjenestedeltakelse	2011	2012	2013	2014	2015	% endring fra 2014-2015
Deltaker, gudstjenester søn- og helligd	261 934	245 072	245 546	227 300	221 403	- 2,59%
Deltaker, gudstj utenom søn- og helligd	57 135	58 714	61 226	63 121	68 738	8,90%
Totalt	319 069	303 786	306 772	290 421	290 141	- 0,10%

Arbeidet med å revidere biskopens gudstjenesteforordninger – et dypdykk

Det har lenge vært en diskrepans mellom det antall gudstjenester som faktisk holdes og det antall som forordningene har fastsatt. Arbeidet med å revidere biskopens gudstjenesteforordninger ble satt i gang i 2014. Fridagsavtale for prester, organister og kirketjenere, endring i demografiske forhold og fellesrådenes økonomi er noen av faktorene som har påvirket dette. Målet er en revidert gudstjenesteforordning som samstemmer med virkeligheten.

Det ble gjort en kartlegging av situasjonen i de enkelte sokn og soknene ble utfordret til å foreslå ny gudstjenesteordning ut fra det en anså som mulig med den geistlige betjening soknet kunne regne med. Prostene gjorde så sine vurderinger med tanke på prostiet som helhet. På slutten av året kom det en ny arbeidstidsavtale for prestene. Avtalen har redusert normalarbeidstid og setter strengere krav til arbeidstidsregnskap. Dette er en faktor som må tas med når nye gudstjenesteforordninger skal fastsettes. Arbeidet vil derfor måtte fortsette i 2016. De menighetene som hadde foreslått en gudstjenestefrekvens innenfor anbefalingen biskopen gav i brev av november 2014, fikk godkjenning til å planlegge gudstjenester i 2016 basert på dette.

Gudstjenestetilbudet holdes oppe – gudstjenestefrekvens

Gjennomsnittlig gudstjenestefrekvens på søn og helligdager				Antall gudstj rapporter i 2015	Antall menigheter som har rapporter	Gudstj frekvens
Sør-Hålogaland				2 722	82	53%

Gudstjenestefrekvensen i det enkelte sokn varierer. Den gjennomsnittlige gudstjenestefrekvensen i bispedømmet totalt sier oss egentlig lite. Bispedømmet vårt er preget av mange små sokn innbyggermessig, men med store avstander geografisk og i noen områder også kommunikasjonsmessig krevende forhold. Samlingen om ord og sakrament er navet i menighetens liv. Tilknytningen til det lokale kirkehus og den lokale prest er for mange det som bekrefter kristen tro og identitet. På små steder kommer dette ofte til uttrykk gjennom et sterkt engasjement for å ta vare på den lokale kirken, og fortsette bruken av den, selv om det årlige antall gudstjenester som holdes ikke er så høyt.

I referatet fra styringsdialogen i 2015, ble det stilt spørsmål om forholdet mellom gudstjenester på sykehjem og i kirken. Vi har registrert at noen menigheter i Sør-Helgeland prosti har flyttet noen få av de forordne gudstjenestene fra soknets kirkebygg til det lokale sykehjem. Det kan være spesielle grunner til at noen forordnede gudstjenester feires utenom den lokale kirke, for

eksempel markering av Eldres kirkedag. I samarbeid med den lokale prost, er vi opptatt av at gudstjenestene i all hovedsak skal feires i de lokale kirkebyggene.

Det er med på å konstituere både tilhørighet og identitet til den lokale kirke. Både kirkerommet og kirkebygget er et annerledes rom som er vigslet til en felles arena og et møtested for hele menighetens gudstjenesteliv, i både glede og sorg.

Risikovurdering gudstjenesteliv

Det vil være svært viktig å opprettholde en jevn frekvens i gudstjenestefeiringen og tilby kirkelige handlinger i alle sokn nettopp med tanke på å være en bred folkekirke også i framtiden. Dette perspektivet holdt sammen med bemanningssituasjon, nye arbeidstidsbestemmelser og økonomiske rammevilkår gjør fastsettelse av nye gudstjenesteforordninger til et omfattende arbeid.

Flere velger kirkelig vigsel – antall vigslar

	2011	2012	2013	2014	2015	% endring 2014 -15
Antall kirkelige vigslar	448	491	436	403	414	2,73%

Antall kirkelige vigslar er relativt stabilt, men vi ser en liten økning i 2015.

Vi har ikke undersøkt antallet borgerlig inngåtte ekteskap eller registrerte samboerskap, og har derfor for lite grunnlag til å anslå om andre rammer enn kirkelig vigsel velges for samliv.

Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe – antall kirkelig gravferder

	2011	2012	2013	2014	2015	% endring fra 2013 til 2014
Antall kirkelige gravferder	2 261	2 326	2 244	2 119	2265	6,89%
Antall døde i Nordland	2 332	2 427	2 382	2 208	2334	5,71%
% kirkelige gravferd av ant. døde	97,0	95,8	94,2	96,0	97,0	1%

Antallet kirkelige gravferder er stabilt høyt. Det ble holdt kirkelig gravferd for 97% av alle døde i 2015. Dette sier noe om folkekirkens status når det gjelder identitet og tilhørighet.

Samisk kirkeliv

Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Antall sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	Antall gudstjenester med samisk innslag	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan
23	142	6	9

I plan for samisk kirkeliv heter det: «*Samisk kirkeliv skal utvikles i pakt med samiske tradisjoner og samisk selvforståelse, som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.*» Sør-Hålogaland har et spesielt ansvar for det lulesamiske språkområdet og det preger det samiske

engasjementet vårt, uten dermed å utelukke andre samiske grupper som finnes i bispedømmet. Bispedømmet har en egen arbeidsgruppe for samisk kirkeliv.

Ny salmebok og arbeid med oversettelse av bibeltekster

For å kunne utvikle og inkludere samiske språk som en integrert del av det lokale gudstjenestelivet, er det nødvendig at språkene er tilgjengelig for menighetene gjennom salmer, bibeltekster og liturgier.

Den nye salmeboka, *Norsk salmebok 2013*, inkluderer flere samiske salmer. Det er en stor fordel at disse er integrert i salmebokas alminnelige inndeling og ikke skilt ut som en gruppe for seg. I salmeboka er også enkelte liturgiske ledd tatt med.

Det svenske bibelselskap leder arbeidet med oversettelse av hele Det gamle testamentet til lulesamisk. Etter en periode som forprosjekt, starter oversettelsesarbeidet i 2016. I første omgang er det behov for GT-teksten i de nye tekstrekkene. Sør-Hålogaland har vært en pådriver for dette tiltaket. Det er naturlig for oss, fordi vi har ansvar for kirkelig betjening av lulesamisk språk og rekrutterer oversetterkompetanse derfra.

Samisk i gudstjenesten

Det er en økning i bruk av samisk språk i gudstjenestelivet. Av de tre nordligste bispedømmene er vi det eneste der kun ett fellestråd ligger i samisk forvaltningsområde. Seks sokn rapporterer at de har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten.

Bispedømmet har fulgt opp arbeidet med utgivelsen av lulesamisk gudstjenesteliturgi på CD, som nå er ferdigstilt. I 2015 ble høymesseliturgien «Allamæsso» trykket i gudstjenestehefte, der samisk og norsk tekst er sidestilt. Dette er et viktig tiltak for å få liturgien integrert, som en naturlig del i gudstjenestene. Bispedømmerådet har gjennomført en samisk kultur- og språkdag for kirkelige ansatte og frivillige.

Samisk trosopplæring, kultur og diakonal satsning

Det er utfordrende å få menigheter til å inkludere det samiske i sine trosopplæringsplaner. Ni menigheter rapporterer at de har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan. Prosjektmenighetene i Nord-Rana, Mo og Hemnes har innarbeidet det samiske i sitt trosopplæringsarbeid.

Det er en langsiktig prosess å få utarbeidet egnet trosopplæringsmateriell på lulesamisk, men vi har god dialog med Samisk kirkeråd og IKO om dette arbeidet.

Til Ungdommens kirkemøte i Bodø sendte bispedømmet en egen samisk ungdomsdelegat. Våren 2016 er det planlagt en allsamisk konfirmantleir i samarbeid med bispedømmet.

Den eneste samiske kirkegammen på norsk side, ble vigslet i august 2015. Den ligger i Tysfjord kommune og her er det allerede holdt flere gudstjenester. Kirkegammen er med på å legge til rette for gode møteplasser mellom det samiske og kirkelige i en god kontekstuell ramme.

Samefolkets dag 6. februar har blitt en tydelig markør av samefolkets kulturelle og historiske bevissthet. Flere menigheter er med i lokale markeringer, ofte med gudstjeneste. Det er større

arrangementer i Tysfjord, Hamarøy og Bodø. I tillegg har det vært gjennomført samisk pilegrimsvandring fra Ritsem i Sverige til Sørfjord i Tysfjord. Den profilerte kirkepersonligheten Inga Karlsen fra Tysfjord fikk i 2015 Kongens fortjenstmedalje for sin årelange innsats for samiske eldre og demente. Den nytilsatte soknepresten i Tysfjord har gjennomført samiskstudier ved Universitetet i Nordland i 2015.

Måloppnåelse og vurderinger for samisk kirkeliv

I nærmere ti år har vi satset mye på å integrere et samisk perspektiv i folkekirkas liv i Sør-Hålogaland. Vi registrerer en økt forståelse og respekt for samisk kultur, tradisjoner og språk. Selv om vi skulle ønske vi var kommet enda lenger, erfarer vi en positiv økning i bruk av samisk språk i gudstjenestene i mange av våre menigheter. Vi ser med forventning frem til at det samiske også får en større integrert plass i flere av de lokale planene for trosopplæring.

Vi er glad for at vi har fått midler til en ny stilling, som både skal fungere som diakon i Tysfjord og samtidig være en ressurs innen samisk kirkeliv for biskop og bispedømmeadministrasjon.

Risikovurdering samisk kirkeliv

Arbeidet med bibelske tekster, liturgier og salmer er helt vesentlig for å kunne bevare og utvikle et levende samisk språk i våre gudstjenester.

2. Flere søker dåp og trosopplæring.

Oppslutning om dåp – antall døpte av tilhørende

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antall døpte	2 292	2 246	2 211	2 077	2 030	1 823	1820

Tallene har i flere år vist en nedgang i antall døpte. Denne utviklingen ønsker vi å snu. I 2014 utarbeidet Sør-Hålogaland bispedømme en ny visjon for vårt arbeid: «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*». For å gjøre denne visjonen kjent for menighetene, gjennomførte vi visjonssamlinger i alle åtte prostiene. Her fokuserte vi på temaet dåp, hva det vil si å være en folkekirke og dåpens betydning i vår kirke. Gjennom visjonssamlingene ble menighetene utfordret til å øke tilgjengeligheten og styrke kommunikasjon og informasjon om dåp.

Vi registrerer at antall døpte er det samme i 2014 og 2015. Det er for tidlig å konkludere med at dåpstallene har stabilisert seg, og den nedgangen som vi har observert tidligere ikke fortsetter. Vi har sammen med Kirkerådet hatt fokus på betydningen av dåp og aktivt markedsført dåp på nettsider og i blader for foreldre og barn. I tillegg har vi hatt fokus blant annet på tilgjengelighet for de som ønsker dåp, åpningstider på lokale menighetskontor, informasjon til nybakte foreldre og antall gudstjenester med dåp.

Andel døpte bosatt i et annet sokn er så høyt som 28%, det vil si at cirka en tredel av antall dåp skjer i en annen menighet enn der den døpte er bosatt. I denne sammenhengen blir det viktig å holde fast på tradisjonen om at dåpssamtalen og eventuelle dåpssamlinger skal skje i den menigheten der den døpte bor. Det er med på å skape tilhørighet og gode relasjoner mellom foreldre til dåpsbarna og de ansatte i den lokale menighet, slik at det legges et godt grunnlag for videre arbeid med trosopplæring.

Prosentandel døpte av tilhørige, 1-5 år	0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
Sør-Hålogaland 2014	*	81	80	81	83	88
Sør-Hålogaland 2015	54	79	83	82	82	83
Hele landet 2015	53	76	77	78	79	81

* Tall ikke oppgitt i 2014

Kilde: etatstatistikken. Andelen døpte er beregnet slik: Antall medlemmer/summen av medlemmer og tilhørige. Aldersgruppene består av barn født i løpet av et kalenderår. Dette betyr at 0-åringer er født mellom 01.01.2015 og 31.12.2015 og i mange tilfeller ikke vil bli døpt før i 2016. Andelen 1-åringer som er døpt er derfor en bedre indikator på hvor mange medlemmer som døper barna sine.

Omfanget i trosopplæringstilbudet øker - gjennomsnittlig timetilbud i menighetene

Trosopplæringstilbud	2012	2013	2014	2015	Endring i % fra 2014-2015
Planlagte timer	6 470	7 767	10 766	10040	-6,7%
Gjennomførte timer	4 882	5 450	6 930	8925	28,8%
Antall timer trosopplæringstilbud	244*	182	193	218	12,9%

*Tallet 244 timer trosopplæringstilbud i 2012 er nok urealistisk høyt, fordi mange menigheter hadde lagt inn et urealistisk høyt antall timer i sine lokale planer i den første fasen av reformen.

Det er svært gledelig å se at antall gjennomførte timer med trosopplæring har økt fra 4882 i 2012, til 8925 i 2015. Det er en økning på 82,8%. Det har en selvfølgelig sammenheng med antall menigheter som er innfaset i trosopplæringsreformen gjennom disse årene.

Gjennomsnittet av antall timer med trosopplæringstilbud har økt fra 193 til 218 timer fra 2014 til 2015, en økning på nesten 13%. To prostier (Indre-Helgeland og Vesterålen) ble innfaset i 2014, og vil sende inn sine lokale planer for trosopplæring først i 2016. De er fortsatt i en planleggingsfase, der arbeidet med trosopplæring utvikles år for år.

At antallet planlagte timer er redusert med 6,7%, skyldes at menighetene aktivt tilpasser sine planer til et aktivitetsnivå som er realistisk å gjennomføre. Vi er derfor glad for at det blir stadig bedre sammenheng mellom antall timer som er planlagt og antall timer som er gjennomført.

Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker

	2013			2014			2015			Endring % poeng 2014-2015
	Døpte i målgr.	Deltakere	%	Døpte i målgr.	Deltakere	%	Døpte i målgr.	Deltakere	%	
Dåpssamtale	432	449	103,9	656	698	106,4	627	678	108	2
4-årsbok	535	294	55,0	944	492	52,1	920	601	65	13
6 år	490	119	24,3	853	172	20,2	864	238	28	8
Tårnagenthelg	436	124	28,4	798	170	21,3	630	172	27	6
LysVåken	699	230	32,9	931	259	27,8	1289	358	28	0
Konfirmasjon	689	598	86,8	1 116	974	87,3	1028	949	92	5
Etter Konfirm	743	87	11,7	886	99	11,2	2356	498	21	10
Totalt	4 024	1 901	47,2	6 184	2 864	46,3	7714	3494	45	7

Tallene for disse utvalgte trosopplæringstiltakene øker, med et gjennomsnitt på 7%. Dette har sammenheng med at flere menigheter og enheter er innfaset i reformen, men først og fremst er økningen et uttrykk for at stadig flere barn og unge deltar i trosopplæringstiltak. Biskop og bispedømmeråd registrerer at oppslutningen om trosopplæringstiltak etter konfirmasjon har økt med 10%. Det kan være et uttrykk for at satsningen og fokuset vi har gitt aldersgruppen 15-18 år, har begynt å gi uttelling.

Utdeling av 4-årsbøker i Øksnes menighet.

Utjevningstilskudd til trosopplæring – strategi for å øke fokus på aldersgruppen 15-18 år

Kirkemøtet har vedtatt at tilskuddet til trosopplæring hovedsakelig beregnes ut fra antall døpte i menigheten og at modellen balanseres og kompletteres av en regional utjevning.

Rammen på 315 millioner til Trosopplæringsreformen i 2014 gir 8 millioner i utjevningstilskudd til fordeling fra bispedømmerådene som tilskudd til menigheter/ fellelråd. Tilskuddet til utjevningstilskuddene ble etablert i 2014, og Kirkerådet har signalisert at disse midlene videreføres i tilskuddet til bispedømmene de kommende årene.

Utjevningstilskudd fordeler seg slik:

Utjevningstilskudd til trosopplæring i Sør-Hålogaland	Antall medlemmer i bispedømmet 0-18 år	Samme sum til alle bispedømmer (60%)	Fordelt etter medlems-tall (40%)	Total utbetaling	Tillegg for samisk i de tre nordligste BDR
2015	39 224	381 818 kr	147 153 kr	529 000 kr	400 000 kr

Utjevningsmidlene fordeles av bispedømmerådene etter en helhetlig vurdering. I vårt bispedømme, etter søknad basert på kriterier gitt av Kirkerådet. Søknaden om utjevningsmidler må være forankret i den lokale trosopplæringsplanen eller i en oppdatert plan. Det er også muligheter til å søke om utjevningsmidler for menigheter som er i gjennomføringsfasen, og som arbeider med å utarbeide en lokal plan for trosopplæring.

I 2015 oppfordret vi menigheter og fellestråd i Sør-Hålogaland bispedømme særlig til:

1. å søke på tiltak i ungdomsfasen 15-18 år.
2. å søke om midler til kompetanseheving for sine medarbeidere som arbeider med trosopplæring. Dette gjelder både for ansatte og frivillige.
3. å søke om tilskudd til tiltak for å ivareta og utvikle samisk trosopplæring.
4. å søke på tiltak som er med på å utvikle samarbeid mellom to eller flere menigheter.

Vi fikk inn søknader for over 1,5 millioner kroner. Utjevningsmidler ble tildelt blant annet menighetene i Sør-Helgeland prosti, som har gått sammen om å ansette en prosjekt-medarbeider i prostiet i 60% stilling, med et særskilt fokus på trosopplæringstiltak for aldersgruppen 16-18 år.

I menighetsrådsperioden 2015-2019 vil vi oppfordre alle menighetene/enhetene om å videreutvikle sine lokale planer for trosopplæring, slik at de kan være gode arbeidsverktøy for både trosopplæring og menighetsutvikling. Det nye planverktøyet for trosopplæring som kirkerådet har utviklet, er en god hjelp i dette arbeidet. Vi ser gjennom det eksisterende planarbeidet at det særlig er tiltak for aldersgruppen 15-18 år som nå må stå i fokus, noe som også Kirkerådet oppfordret om i styringsdialogen i fjor. På grunn av kirkevalget, har vi sett oss nødt til å utsette denne innsatsen ett år. Vi vurderer det som viktigere at nyvalgte menighetsråd blir kjent med eksisterende lokale trosopplæringsplaner og utfordres til å være med å videreutvikle disse, enn at avtroppende menighetsråd gjør denne jobben. Dette vil derfor blir tematisert i 2016.

Risikovurdering for arbeidet med trosopplæring.

Også for 2015 ser vi at rapporteringen for trosopplæringsarbeidet dessverre er noe mangelfull, men tallene gir likevel viktige indikasjoner. For det første er det gledelig å registrere at totalt antall registrerte deltakere øker betydelig, fra 2864 i 2014 til 3494 i 2015. I løpet av 2015 innførte Kirkerådet et nytt planleggingsverktøy for arbeidet med trosopplæring. Vi har gjennomført kurs i dette planverktøyet, og tilbakemeldingene er at dette er bedre og enklere å bruke enn det tidligere verktøyet som ble utviklet i 2003 da trosopplæringsreformen var helt ny.

I arbeidet med menighetenes aktivitetsrapportering i januar 2016, registrerte vi at flere ikke hadde tatt det nye planverktøyet i bruk før arbeidet med rapportering startet. Flere av menighetene ble forsinket med sin rapportering, slik at tallmaterialet fra det nye verktøyet ikke kom med i statistikken for 2015. Dette problemet håper vi vil være løst i forhold til både plan- og rapporteringsarbeidet for 2016.

Flere av prostiene, eksempelvis Indre-Helgeland har vært nødt til å redusere antall gudstjenester på grunn av lav bemanning (6 av 15 prestestillinger er/har vært vakant i 2015). Dette påvirker arbeidet med trosopplæring i stor grad i menigheter som har vakante prestestillinger, og har innvirkning på samarbeid innad i prostiene, for eksempel i forhold til fellestiltak og samarbeidsprosjekter.

Mye av trosopplæringsarbeidet i menighetene er avhengig av prestenes medvirkning og deltakelse, både i planlegging og gjennomføring. Dette gjelder særlig menigheter med få andre ansatte.

Oppslutning om konfirmasjon holdes oppe – konfirmerte av døpte 15 åringer.

Bispemøte ber bispedømmet være i forkant og unngå nedgang i konfirmasjonstall, jamfør referat fra styringsdialogen.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antall konfirmerte	2 436	2 507	2 483	2 413	2 222	2 195	2197
Antall 15-åringer	3 324	3 347	3 432	3 360	3 334	3 130	3175
Prosent	73,3	74,9	72,3	71,8	66,6	70,1	69,2

Tallene er hentet fra prostenes årsrapporter, og ligger høyere enn tallmaterialet fra etatsstatistikken, som igjen har hentet tallene fra Kirkerådets database for trosopplæring «*Størst av alt*». Her er det et veldig stort sprik, mellom 2 197 og 949 (Kirkerådet). Vi henviser videre til hovedpunktet om trosopplæring.

Sør-Hålogaland bispedømme har en målsetting om å stabilisere konfirmasjonsdeltakelsen på 70%. Tallene for 2015 viser at dette målet nesten er nådd. Samtidig er den prosentvise deltakelsen synkende når vi ser flere år i sammenheng. Dette gjør at vi ønsker å gi konfirmasjonsarbeidet enda større fokus i videre handlingsplaner. Konfirmasjon er tradisjonelt en viktig folkekirkelig arena, og et avgjørende møtepunkt for videre satsning på aldersgruppen 15-18 år.

Ungdomsrådet i Sør-Hålogaland bispedømme

Et viktig bidrag for å styrke fokuset på ungdomsfasen 15-18 år, er arbeidet til Ungdomsrådet i Sør-Hålogaland bispedømmeråd (SHUR). Ungdomsrådet møtes jevnlig, og har som hovedoppgave å planlegge og gjennomføre Ungdommens kirketing (UKT) en gang i året. UKT samler ungdommer fra hele bispedømmet, og sender egne representanter til det nasjonale Ungdommens kirkemøte (UKM).

I 2015 var det rekordstor deltakelse på UKT, med over 60 deltakere fra hele bispedømmet. Her deltok også ungdommer fra Luleå stift, gjennom samarbeidsrådet for kristne kirker i Barenstområdet (SKKB). I oktober var Sør-Hålogaland med som vertskap for Ungdommens kirkemøte (UKM), som ble arrangert for første gang i Nord-Norge.

Samarbeidsavtale med Nordland KFUK-KFUM

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har fornyet samarbeidsavtalen med Nordland KFUK-KFUM, for to år (2015 og 2016). I denne avtalen er rekruttering til kirkelig tjeneste et hovedtema, og ledertrening er en sentral metode for å styrke arbeidet med rekruttering. Vi ser at nesten samtlige menigheter i bispedømmet har samarbeidstiltak med Nordland KFUK-KFUM. Eksempelvis Tweens-festivaler, MILK-kurs for fjorårskonfirmanter, høstfestival for konfirmanter og ledertreningsarbeid for ungdom. Sammen med KFUK-KFUM har vi ønsket å satse mer på tiltak og tilbud for ungdom, og særlig aldersgruppen 15-18 år.

3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet.

Diakoni og misjon

Vi har en langsiktig målsetting om at diakoni skal videreutvikles i tråd med kirkens planer og samfunnets utfordringer, slik at menighetenes diakonale omsorgstjeneste kan styrkes, og komme til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

Antall sokn med diakonal betjening i Sør-Hålogaland	2014	2015	Andel sokn med diakonal betjening	Antall sokn totalt
	38	39	46%	85

Antall sokn med diakonal betjening har økt fra 38 til 39. Årsak er midler over statsbudsjettet til en diakon i lulesamisk språkområde. Medarbeideren skal jobbe for å utvikle diakoni i samisk område, og i tillegg være en ressursperson innen det samiske kirkeliv overfor Sør-Hålogaland biskop og bispedømme. Dette er i tråd med opptrappingen av Plan for samisk kirkeliv.

Sør-Hålogaland har 21 diakonstillinger med 24 ansatte som er fordelt over 39 sokn. Det er 16 stillinger med statstilskudd, resterende er lokalt finansiert. Vi ser at stadig flere fellestråd sliter med å dekke sin egenandel til stillinger og en menighet valgte å trekke inn sin fellestråds-finansierte stilling fra 2015. Ett av de åtte prostiene har imidlertid ingen diakonstillinger. Det er en målsetting for oss at det skal være minst en diakon/diakonimedarbeider i hvert prosti. Dette er også i tråd med KM-vedtak.

Bare 10 av de tilsatte er vigslede diakoner. Vi ser behov for å øke diakonifaglig kompetanse innenfor ledelse av diakonalt arbeid i menighetene. En suksesshistorie her er Videreutdanning innen diakoni og ledelse som er satt i gang i samarbeid med KUN og Sør- og Nord-Hålogaland

bispedømmer. Vi ser på dette som et viktig og vellykket kompetansehevingstiltak innen diakoni. Det er 26 deltakere på dette studiet, 12 av dem fra Sør-Hålogaland bispedømme.

Antall vedtatte diakoniplaner

Antall sokn med lokale diakoniplaner i Sør-Hålogaland	2014	2015	Andel sokn med lokal plan for diakoni	Antall sokn totalt
	51	54	64%	85

Det er nå registrert at 54 av 85 menigheter har levert lokal diakoniplan. Vi kjenner til at flere menigheter har planarbeid på gang, men biskop og bispedømmeråd er misfornøyd med antallet menigheter uten lokal plan.

Samhandlingsreform og demensprosjektet

Gjennom 2015 har vi fortsatt fokusert på samarbeid mellom menighet og institusjoner innenfor demensomsorgen i lys av Samhandlingsreformen. Prosjektet «*Åndelig omsorg også for personer med demens*» ble presentert på en nasjonal konferanse i Sola i januar 2015:

«*Kirke og helse – et ideseminar om samarbeid og samhandling*». 9 deltakere fra bispedømmet deltok her.

Videre har prosjektleder Anne B. Jørgensen fokusert på ressursmaterieell for denne målgruppen og har i 2015 gitt ut sin andre ressursbok med tittel «*Jeg er i Herrens hender- bønner, andakter og gudstjenester til hvile og trosbekreftelse*». Prosjektet er nå avsluttet men ressursmateriellet er gjort tilgjengelig for menighetene.

Det har i 2015 vært jobbet med bok om åndelig omsorg på lulesamisk. Det er et ønske at dette arbeidet eskaleres i 2016. Bispedømmet har initiert arbeidet og Tysfjord menighet gjennomfører det. Bispedømmerådet har også vært med på å utvikle hefte «*Tro og håp*» med norske og samiske tekster som skal deles ut til alle institusjonene i bispedømmet i 2016.

JEG ER I HERRENS HENDER

Bønner, andakter og gudstjenester til hvile og trosbekreftelse

I Nord-Helgeland, Domprostiet, Lofoten og Vesterålen prostier brukes kirkelige ansatte som ressurspersoner i forhold til ansatte i institusjoner, krisegrupper, palliativt nettverk, palliativt team på sykehuset og samarbeid med kreftsykepleiere i kommunen. I tillegg gjøres det et stort arbeid i forhold til ansatte på institusjoner og sorggrupper i bispedømmet.

Flere menigheter blir «Grønn menighet»

Grønne menigheter	Antall grønne menigheter i 2014	Antall grønne menigheter i 2015	Prosent
	22 (av 85)	23*	25,9%

*I etatstatistikken er det rapportert inn 22 grønne menigheter, etter antall menigheter som er registrert som grønne menigheter på gronnkirke.no

Vi har økt med en grønn menighet til 23. En viktig utfordring er å få menigheter som allerede er grønne til å fornye avtalen. Vi er i dag det eneste bispedømme med lokale miljøkontakter og vi har dem i 46 menigheter. De inviteres til årlige Grønne fagdager i bispedømmet.

Miljø, forbruk og rettferd blir i økende grad integrert i trosopplæring og misjonsarbeid på lokalplan og i gudstjenester. Lokalt arrangement som klimapilegrim ble behørig arrangert i vårt bispedømme. Ferden gikk langs kystleia – på sykkel, båt, hest, kano m.m. 5 prostier var aktivt med og hadde mange og varierte lokale arrangementer. Klimamøter, gudstjenester, pilegrimsvandringer mm.

Forebygging av overgrep

Sør-Hålogaland bispedømme har som det eneste bispedømmet 2 ressurspersoner i hvert prosti i tilfelle overgrep. Annethvert år arrangeres det kurs i bispedømmet der ressurspersonene spesielt inviteres. Ressurspersonordningen samarbeider også med Fagetisk råd og kontaktpersonene der det er naturlig. Det er en viktig utfordring å jobbe kontinuerlig med informasjon ut i menighetene om temaet overgrep og beredskapsplaner. Vi har to kontaktpersoner som har lang erfaring, en som betjener den norske del av befolkningen, og en for det samiske. De har hatt henvendelser i inneværende år.

Risikovurdering i forhold til diakoni

Vi ikke fått flere kvalifiserte diakoner i dette året, men det er flere av diakoniarbeiderne som er under utdanning. Vi har hatt en liten økning på planer og flere har også fornyet sine diakoniplaner. I 2015 har det vært økt fokus på kompetanseheving gjennom videreutdanningstilbudet «*Diakoni og ledelse*». Økt kompetanse hos medarbeiderne innen diakoni gir mindre risiko for reduksjon av «*Kirkens diakonale tjeneste*».

Flere menigheter engasjert for misjon

Menigheter med misjonsavtaler (i en av SMM organisasjonene)	Antall misjonsavtaler i 2015	Antall menigheter med misjonsavtale i 2014	Antall menigheter med misjonsavtale i 2015	Endring 2014-2015
	81	73 (av 86)	73 (av 85)	0

Her har vi tallet opp manuelt og ikke brukt etatstatistikken da vi mener den gir et feil bilde. Det er ingen endringer i antall menigheter med misjonsavtaler.

Samarbeidsrådet mellom Menighet og Misjon (SMM) i Sør-Hålogaland har medlemmer som representerer Normisjon, Acta, Misjonsalliansen, Himalpartner, Steffanusalliansen, Israelsmisjonen, Misjonsselskapet og NMSU.

Areopagos ble deltager i SMM i Sør-Hålogaland i 2014, men lyktes ikke i å finne en representant før i 2015.

Sør-Hålogaland er et typisk folkekirkeområde, med lange misjonstradisjoner, men varierende grad av aktivitet og synlighet i dag. Det er derfor behov for å synliggjøre organisasjonenes tilstedeværelse, dagens misjonsforståelse og arbeidsformer på nye og hensiktsmessige måter. Målet må være å aktualisere misjon som en integrert del av folkekirken. Ved siden av arbeidet med menighetsavtaler er våre hovedprosjekt: pilotprosjekt for misjon og menighet i Vesterålen og et nytt prosjekt i samspill NMS/NMSU for etablere en gjenbruksbutikk og et ungdomsnettverk.

Høsten 2015 har kontakten mellom bispedømmekontoret og menighetene vedrørende misjonsavtaler og misjonstema blitt redusert pga langtidssykdom. SMM har gjennom sine lokale organisasjoner fulgt opp dette arbeidet etter beste evne. Bispedømmerådet har våren 2016 lyst ut stillingen som misjonsrådgiver, og håper at misjon får et tydeligere fokus dette året.

Kirken blir mer tilgjengelig på Internett, mer tilgjengelig nettside for Sør-Hålogaland bispedømme

Treff på bispedømmet hjemmeside	2014	2015	Antall treff pr dag
	25 632	23 619*	31

*Etatstatistikken opererer med 11 413.

Sør-Hålogaland bispedømme tok høsten 2014 i bruk Den norske kirkes nye nettsideløsninger. Vi arbeider med å vedta en kommunikasjonsplan som understreker viktigheten av å integrere informasjonsarbeid i aktivitetene vi gjennomfører. Nettsiden er den viktigste arenaen vi har for informasjon og vi jobber stadig med å utvikle gode rutiner og nyhetsformidling på nettsidene våre, slik at flere og flere tar disse i bruk.

Facebooksiden vår ligger på <https://www.facebook.com/folkekirkeinordland/> og her formidler vi små og store nyheter som angår vårt arbeid i bispedømmet, for eksempel biskopens uttalelser i media, bilder og stemningsrapporter fra arrangement eller fram snakking av gode kirkelige prosjekter i lokalmenighetene.

Kultur og pilegrim

Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk - antall konserter og kulturarrangement i kirkene

Totalt antall konserter og kulturarrangementer		Deltakere konserter og kulturarrangement		Prosentvis endring fra 2014 til 2015	
2014	2015	2014	2015	I antall konserter og kulturarr	I antall deltakere
791	730	87 953	88 759	-8%	1%

Kunsten å være kirkemusiker

I 2015 ble samarbeidet med Kirkemusikksenter Nord (KiN) tydeliggjort gjennom samarbeidet om det kirkemusikalske seminaret "*Kunsten å være kirkemusiker i Nord-Norge*" på Trondenes. Andre involverte samarbeidspartnere var Nord-Hålogaland bispedømme og Kirkelig

utdanningscenter nord (KUN). Målgruppen for seminaret var kirkemusikere og kirkeverger, og målet var å øke rolleforståelsen mellom de to yrkesgruppene. Dette var en viktig møtearena for å løfte frem kirkemusikeren rolle og arbeidsvilkår, og sette et økt fokus på rekruttering.

De involverte partnerne ønsker å videreføre samarbeidet i fremtidige kompetansehevende prosjekter. Rekruttering til kirkemusikkarbeidet har vært og er et sentralt satsningsområde for KiN i samarbeide med de to nordligste bispedømmene. Dette arbeidet må ha et langsiktig fokus, og arbeidet må skje i et konstruktivt samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører.

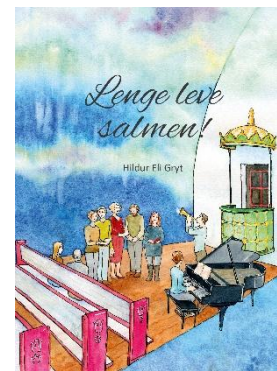
KiN har store økonomiske utfordringer, og går en usikker fremtid i møte. Hvis ikke nye kilder til driftsmidler blir lokalisert, risikerer senteret nedleggelse. Sør-Hålogaland bispedømmeråd bistår i arbeidet med å sikre KiN eksistens.

Suksesshistorier på kulturfeltet

I 2015 utga organist i Skjerstad og Misvær, Hildur Gryt, boken «*Lenge leve salmen*», en hyllest til salmeskatten og en oppskrift på vellykkede salmekvelder. Gryt har arrangert over 150 salmekvelder de siste ti årene i sine to menigheter og har vakt nasjonal oppmerksomhet for dette menighetsbyggende arbeidet.

Finansiering av kulturprosjekter

Prosjekter i Nordland fikk i 2015 tildelt 740 000 kroner fra kulturrådets støtteordning for kirkemusikk. I 2014 var beløpet 470 000 kroner. Det er kun de mest aktive kirkemusikkmiljøene som utløser midler fra denne støtteordningen. Kulturrådet har signalisert at de ønsker flere søknader fra ulike miljøer og bispedømmekontoret fokuserer på å videreformidle dette signalet slik at flere av våre kirkemusikkmiljø benytter seg av kulturrådets ordning.

Signalet fra Kulturrådet er betimelig fordi Nordland fylkeskommunes støtteordning for kirkemusikk ble vedtatt nedlagt fra og med 2015. Ordningen utgjorde en av hovedkildene til finansiering av mellomstore kirkemusikalske prosjekter i bispedømmet og ble forvaltet av bispedømmekontoret. Det må ansees som et stort tap å miste denne ordningen.

Bispedømmekontoret vil forsøke å påvirke det nyvalgte fylkestinget til å gjeninnføre ordningen.

Sør-Hålogaland bispedømmekontor har tidligere utviklet en søkemotor for støtteordninger på kulturfeltet, som kunne benyttes gratis av kirkelige (og andre) kulturarbeidere. Søkemotoren ble kalt Støttehyrden. Etter at firmaet Scan4news utviklet et bedre alternativ kalt Kultur&Cash, ble vedlikeholdet av Støttehyrden nedprioritert. Kultur&Cash forsvant etter hvert fra markedet og bispedømmerådet ser det igjen som en prioritert oppgave å tilby informasjon om kulturstøtteordninger gjennom en oppgradert versjon av Støttehyrden, som vil bli klar i løpet av første halvdel av 2016.

Samarbeid i kultursektoren

Kulturrådgiveren i Sør-Hålogaland har siden starten i 2012 vært med i styret til litteraturfestivalen «*Det Vilde Ord*». Tanken har vært å fremme kirken som litteraturaktør og

samarbeidspartner i et bredt sammensatt kulturfellesskap. Gjennom fire sesonger har vi aktivert ressurspersoner fra kirkemiljøet som bokbadere og paneldeltakere, vi har tatt i bruk kirken som arena for litteratur, men først og fremst tatt med kirkekulturen ut på byen - på puber, utesteder, kafeer og inn i det nye Stormen bibliotek i Bodø. I 2015 presenterte vi to bøker skrevet av kirkepersonligheter i bispedømmet og vi arrangerte salmepub. Det ble også opprettet kontakt med litteraturformidlere i Lofoten og Helgeland for å utvide festivalens virksomhet til flere steder i bispedømmet. Vi ønsket med dette å utvide det geografiske nedslagsfeltet for samarbeid med kultursektoren på litteraturfeltet.

Vi har lenge hatt en ambisjon om å gi kirken en sterkere tilstedeværelse i Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken i Nordland. Vi ser at disse to kulturformidlingsarenaene gir muligheter for å utvikle kirka som en bredere kulturell aktør.

Pilegrimprosjektet – Pilegrim i nord.

Etter et forarbeid i 2013/14 ble det i 2015 søkt til Nordland Fylkeskommune og Riksantikvaren om støtte til prosjektet Pilegrim i Nord. Fylkeskommunen bevilget kr 820.000 fra næringsutviklingspenger. Dessverre fikk vi ikke noe fra Riksantikvaren. Men etter konsultasjoner med Fylkeskommunen ble likevel prosjektet satt i gang og prosjektleder tilsatt foreløpig for 1 år. Prosjektleder Bernt Aanonsen startet i stilling medio oktober.

Vi ønsker i samarbeid med lokale krefter fra næringsliv, kommuner, museer og menigheter å skape pilegrimspunkter hvor en både møter kystkultur og historie fra leia og finner steder for ettertanke. Kirker langs leia er sentrale punkter i denne leia, men også museer og minnesmerker. Og kanskje er det aller viktigst den overveldende flotte naturen som er vår lei helt fra Trondenes til Nidaros. Vi ønsker å tilrettelegge ei lei for de som vil seile sin egen båt, få leilighetsskyss med andre, bruke offentlig transport, sykle, gå eller en kombinasjon av alt dette.

Pilegrimsferden i Nord er en ferd mot Nidaros, men også til våre mange kirker med sin rike historie og fortelling om livet som er levd på kysten vår. Vi vil markere leia fra nord til Nidaros, men også leia fra ytterste vær eller innerste fjord til sin kirke og leia mellom kirkene her nord.

Prosjektlederen har en intern styringsgruppe knyttet til arbeidet og en egen ressursgruppe sammensatt av folk fra reiselivsnæringa, museene, fylkets kulturavdeling, Gildeskål kommune og bispedømmet.

Vi satser nå på en del aktiviteter som kan markere leia. I den sammenheng er det flott at Forbundet Kystens Landsstevne arrangeres i Bodø 14.-17. juli 2016. Mange båter kommer til å seile den leia som vi skal jobbe med både til og fra kyststevnet. Det gir oss en unik sjanse til å utprøve og gjøre kjent det vi kan få til i Pilegrimsleia fra Nord nettopp til de som ivrig seiler denne.

Prosjektet har egen side på Facebook: <https://www.facebook.com/pilegriminord/> Vi har også innledet et samarbeide med prosjektet Farleia. Dette er prosjekt satt i gang av kyst museene.

4. Flere får lyst til å jobbe i kirka.

Bispedømmeadministrasjonen har sammen med prostene gjennom flere år ønsket å øke innsatsen på rekruttering til prestestillingene. Denne satsingen viser seg å ha hatt positiv virkning i foregående år. 2015 derimot har enkelte prosti hatt store utfordringer med å kunne dekke opp tjenestene med kvalifiserte prester. Vi opplever en betydelig nedgang i fast ansatte prester slik det også fremgår av etatstatistikken. I 2015 var antallet utlyste stillinger (22) noe høyere enn året før men antallet vakante stillinger (22.5) er mer enn 100% økning i forhold til 2014. Dette er en markant forverring i antall ledige faste stillinger fra foregående år. Imidlertid er det svært gledelig at vi greier å holde oppe oppslutningen og de kirkelige handlingene samt antall som går til gudstjeneste, jf. avsnittet om «Gudstjenestelivet blomstrer». Dette kan imidlertid fort endre seg dersom vi får en endring i muligheten til å rekruttere dyktige vikarer. Bruk av vikarer i prostiene fører til at flere blir kjent med landsdelen og kan bidra til å gjøre kjent vårt behov og motivere til prestetjeneste hos oss. Prosten i Indre Helgeland, hvor det er 6 ubesatte stillinger av 15 skriver i sin årsrapport: «Det mest gledelige er at vi har dyktige prester og vikarer i prostiet. Det er tydelig å lese ut fra tallmaterialet at det er nedgang i antall deltakere på gudstjenester, og det handler i stor grad om at vi har måttet redusere på antall gudstjenester.»

Mange av våre faste prester har vært lang tid i stillingene sine. Vi ser av etatsstatistikken 2015 at i vårt bispedømme er 47 av 74 prester over 50 år. Det viser at vi allerede har en rekrutteringsutfordring hvor behovet for yngre prester er økende. Vi har også et betydelig antall prester som har passert 60 år og som vi gjerne vil beholde. For denne siste gruppen blir oppgaven å legge forholdene til rette slik at de kan forlenge sin tjeneste før de går av. Dette understreker bildet av at vårt bispedømme allerede har rekrutteringsutfordringer hvor behovet for yngre prester er økende.

	Under 40 år		40 - 49 år		50 -59 år		Over 60 år		Totalt
	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.	Pst.	Ant.
Sør-Hålogaland	7	9 %	20	27 %	29	39 %	18	24 %	74

Dette er for øvrig et felleskirkelig anliggende, ikke bare et ansvar de bispedømmene som har de største rekrutteringsutfordringer. Det er antagelig behov for flere måter å bli prest på enn hva dagens utdanningsprogram gir rom for. Biskopen har ved flere anledninger tatt til orde for at det haster med å finne bedre ordninger for ordinasjon av personer uten full teologisk utdanning. Av de 22 utlyste stillinger i 2015 var det totale antallet søknader på 81, mot 39 året før. Vi er fornøyd med økt antall søkere men i søkermengden finner vi et betydelig antall ikke-kvalifiserte søkere for tilsetting i prestestilling. Det er avgjørende at den som blir ansatt er godt kvalifisert til å kunne fylle rollen som prest. Vi har i 2015 hatt 1 presteordinasjon og 1 vigsling til kantor.

Rekrutteringsportalen Kirkejobb.no har de siste årene vokst til å bli den viktigste rekrutteringsarenaen for vårt bispedømme. Portalen er informativ og er et godt verktøy også til saksbehandling av tilsettingssakene. Når det gjelder kontakt med potensielle søkere til ledige stillinger vet vi av rapporter fra brukerundersøkelser at prester som allerede er på utkikk etter ny jobb nesten utelukkende bruker de elektroniske tjenestene for å lete fram stillingsannonser. Vi har tro på

at annonsekampanjene i papiravisene i hovedsak henvender seg til potensielle søkere som ikke direkte er på utkikk etter stilling men hvor hensikten er å fremkalle tanken på kanskje å søke en stilling i nord. Vi trenger å komme i kontakt med begge søkergrupper. Vi erfarer også at vår hjemmeside og Facebook er gode virkemidler for å komme i kontakt med potensielle søkere. Flere av studentene som er i vårt program «*Veien til prestetjeneste*» (VTP program) har hatt sommerjobb som prestevikarer. Dette er for noen en døråpner til fast prestetjeneste i bispedømmet etter endt studieløp. Når det gjelder «second-career students» så kjenner vi til konkrete personer som den aktuelle prost og biskop har kontakt med og som er i utdanning for kvalifisering til en kirkelig stilling. Vi vurderer at denne typen samtaler og kontakt kan gjøres i økende grad. Det har vist seg å være en god måte å finne kirkelige medarbeidere som etter hvert får lang fartstid i bispedømmet.

Risikovurdering:

Høy stillingsvakanse får slitasjekonsekvenser lokalt. Risikoen er imøtegått ved at vi i prostiene har evnet å få inn gode vikarer som både bidrar til å styrke gudstjenestefrekvensen og som vi ser på som gode ambassadører til å nå ut med behovet for nyrekruttering. Tallenes tale er tydelig og tiltak for å styrke bemanningen må styrkes i 2016. Vi vurderer derfor dette delmålet til moderat til god måloppnåelse. Dette særlig tatt i betraktning at rekruttering til kirkelig tjeneste er en økende utfordring for hele kirken.

Kvinnelige prester, oppfølging av utenlandske prester samt etter- og videreutdanning og veiledning.

Andel kvinner i prestestilling hadde i 2015 en svak økning med 0.8% fra 2014. De siste 5 år har denne kvinneandelen økt med 2.5% i vårt bispedømme.

	Faste prestestillinger 2014			2015	2014-2015	2010	2010-2015
	Kvinner	Totalt	Kvinneandel	Kvinneandel	Endring	Kvinneandel	Endring
Sør-Hålogal	31	74	35%	35,8%	0,8%	32,5%	2,5%
Totalt	400	1294	31%	29,9%	1,1%	26,2%	4,8%

I 2015 mottok vi 31 av 81 søknader på prestestillinger fra kvinner. Vi er fornøyd med denne andelen som samsvarer med landsgjennomsnittet på 38% av søkermassen. Det er likevel et generelt ønske om å øke denne andelen ytterligere. Av 11 ansettelse var det 5 kvinner. Dette tilsvarer 45% kvinneandel ved ansettelse. Se for øvrig eget avsnitt om likestilling.

To fra administrasjonen deltok på 1-dags seminar i Oslo i forbindelse med Kirkerådets rekrutteringsprosjekt. Bispedømmet bidrar med økonomisk støtte til et rekrutteringsbilag til avisa Vårt Land som skal motivere til å bli prest eller annen ansatt i kirken. Dette vil bli laget i 2016. Bispedømmet er også invitert til å samarbeide om et rekrutteringsprosjekt som «*Kirkelig utdanningscenter i nord*» (KUN) er initiativtaker til. Dette vil finne sin form i 2016 og Bispedømmerådet vil vurdere deltakelse i dette.

I 2015 har «*Regional etter- og videreutdanning*» (REU) hatt 1 møte. 5 prester deltar på kompetansehevende etterutdanning i studiet «*Religioner og livssyn i Sapmi før og nå*». I tillegg tar noen prester videre utdanning uten å få økonomisk kompensasjon men det tilrettelegges for dette lokalt med studiedager og korte permisjoner. Bispedømmet har en ordning med «kollegauke» der de har mulighet til dekke opp tjenester for hverandre for å gi rom for individuelle studiemål. I 2014 var nesten hele presteskaper i Sør-Hålogaland på studietur til Istanbul. I den forbindelse ble det også tatt stilling til eventuell studietur til Tyskland i forbindelse med reformasjonsjubileet i 2017. En slik tur ble da valgt bort men alle prostier i bispedømmet setter fokus på reformasjonen i sin studievirksomhet i 2016.

Representanter fra bispedømmet deltok på nasjonal etter og videreutdannings-konferanse (EVU) i nov. 2015 men arbeidet med ny kompetanseplan for presteskaper i Sør-Hålogaland har ikke kommet i gang og er følgelig ikke ferdigstilt. Arbeidet skal baseres på de nye retningslinjene for EVU som ble vedtatt av Bispemøtet 2014.

Sokneprest i Kjerringøy i Bodø domprosti, Hilde Fylling, ble i 2014 tildelt Olavstipend for studieprosjektet med tittelen: «*Hellige ord i vanlige liv*». Hun hadde studiepermisjon i 6 måned og slutførte prosjektet og arbeidet ble publisert i Praktisk kirkelig årbok 2015 fra KUN. En prost i vårt bispedømme fikk tildelt Olavstipend i 2013 og vi er stolte over at to prester i vårt bispedømme to år på rad fikk anledning til å bidra til viktige faglige tema for kirken.

7 prester har i 2015 fått veiledning gjennom arbeidsveiledning, (ABV), 5 var i gruppeveiledning og 2 hadde individuell veiledning. Ordningen fungerer godt og målgruppe er både prester og andre tilsatte i menighetene. Normalordningen for veiledning er 66 timer fordelt på to år. To av veilederne har i 2014 gått ut av veiledningsoppdrag. Den ene pga oppnådd aldersgrense og den andre går av med pensjon våren 2016. Planlagt gruppe høsten 2015 ble ikke satt opp pga sykdom men planlegges igangsatt våren 2016. Mulighet til å ha godt volum på ulike veiledningstilbud kan komme til å bli redusert dersom ikke ny arbeidsveilederutdanning snart kommer på plass.

Kurs for utenlandske prester er utarbeidet av Kirkelig utdanningscenter i Nord (KUN) og tilbys prester med utenlandsk opprinnelse som er ansatt i Den norske kirke. Kurset ble arrangerer i april og oktober 2015 og er obligatorisk. Sør-Hålogaland bispedømme arrangerte ikke eget regionalt

nytilsattkurs i 2015. Opplæring ble ivaretatt i prostiene og ved individuell kontakt mellom ansatte og bispedømmeadministrasjon. De som var trådt inn i tjeneste for første gang deltok på de nasjonale kursene i regi av Bispemøtet.

Avvik: Det har ikke vært meldt avvik til bispedømmerådet i 2015.

Risikovurdering:

Arbeidet med Den nasjonale Etter og videreutdanningen (EVU), ledet av Bispemøtet, har ikke kommet i gang i 2015. Dette har sammenheng med sykemeldinger og vakanser på bispedømmekontoret. Biskopen vil følge dette opp i 2016.

Kirkevalg 2015

Bispedømmerådsvalget i vårt bispedømme ble gjennomført som direkte valg med to lister, Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirkes liste. Det var like mange kvinner og menn på begge listene. 22 % av kandidatene på Nominasjonskomiteens liste var under 30 år, tilsvarende tall for Åpen folkekirke var 36 %. Valgdeltakelsen for bispedømmerådsvalget var på 13,19 %. I følge Kifo-rapporten hadde Sør-Hålogaland bispedømme den laveste oppslutning og den minste økningen mellom valgene i 2011 og 2015 av alle bispedømmer. Nominasjonskomiteens liste fikk 44 prosents oppslutning og Åpen folkekirke nesten 56 prosent. Mandatfordelingen mellom listene ble henholdsvis 3 og 4 mandater. Det var 5 kvinner og 2 menn som ble valgt inn derav 2 under 30 år, (begge fra Åpen folkekirkes liste).

Menighetsrådsvalget

Antall personer som deltok ved MR valg	Valgoppslutning MR valg	2011	Endring % poeng	%vis endring
26 043	15,46%	15,15%	0,49%	3,25%

Bispedømmerådsvalget

Stemmeberettigede BDR valg	Antall personer som deltok ved BDR valg	Valgoppslutning BDR valg	2011	Endring % poeng	%vis endring
166 097	21 901	13,19%	10,84%	2,34%	21,59%

Tallmaterialet er hentet fra *kirken.no*, og publisert av Kirkerådet 22.okt 2015

Kirkevalget 2015, skapte mobiliseringen rundt ja eller nei til kirkelig vigsel av likekjønnede et stort engasjert hos mange av de som stemte ved valget. Organisasjonen Åpen folkekirke bidro sterkt til dette ved å stille egen liste her i Sør-Hålogaland ved bispedømmerådsvalget. Begge de nasjonale kampanjene fra Åpen folkekirke og nettverket Levende folkekirke bidro, sammen med den nasjonale satsningen til Kirkerådet, til et større engasjement og mer oppmerksomhet rundt kirkevalget.

Vi har tidligere sendt inn egne rapporter til Kirkerådet på gjennomføringen av kirkevalget, både når det gjelder forberedelsene, nominasjonsprosessen, kommunikasjonsarbeidet, kursvirksomhet og opplæring av valgmedarbeidere, gjennomføringen av selve valget og opptellingen. Vi henviser derfor til denne rapporten, for en fullstendig tilbakemelding.

Etter avtale med kirkevergelaget i Sør-Hålogaland og prostene, ble vi enige om at opplæring av nye menighetsråd skal skje lokalt. Dette har blitt tilpasset lokale forhold, og har foregått i perioden november 2015 og frem til nå. Kirkelig arbeidsgiver og interesseorganisasjon (KA) har i uke 6 i 2016 gjennomført prostivise kurs for nye fellesråd i hele bispedømmet. Vi vil sammen med prostene evaluere dette arbeidet, og se om bispedømmeadministrasjonen skal involveres mer i dette kursarbeidet. Vi har fått tilbakemeldinger om at det er ønske om flere kursrunder, når menighetsrådene har vært i funksjon en stund, f. eks etter et år.

Opphevelsen av bopliktordningen

En stor oppgave siste halvår ved kontoret har vært arbeidet med opphevelsen av boplikten. Skjemaet «*krav om verdifastsettelse av bolig i arbeidsforhold*» ble sendt inn for hver tjenestebolig med de opplysningene som krevdes. Verdifastsettelsene av månedlige leieverdier hadde et spenn fra kr 5.500 til kr 16.500 (bispeboligen). I utgangspunktet ble dette vurdert som et greit resultat, men etterhvert som resultatene fra de andre bispedømmene ble klare så vi at presteboligene i Sør-Hålogaland bispedømme var relativt høyt priset i forhold til resten av landet. Ut fra våre opplysningen er det kun Oslo og Stavanger bispedømmer som har et høyere gjennomsnitt for fastsatte leieverdier enn Sør-Hålogaland bispedømme. Til sammenlikning hadde Nord-Hålogaland, som ble saksbehandlet innenfor samme skatteregion, et spenn på kr 4.500 til kr 9.000 i månedlig leieverdi. Sør-Hålogalands vurdering er at det kan ha vært noe ulik tolkning av definisjonen av markedsverdi for presteboliger mellom de ulike skatteregionene. I ettertid ser vi at det hadde vært formålstjenlig at de prinsipielle spørsmålene hadde vært avklart på forhånd på et høyere nivå i Skatteetaten framfor på saksbehandlernivå i de ulike skatteregionene.

Når det gjelder forskjellene i de fastsatte leieverdiene, har tilbakemeldingen fra Skatt Nord vært at Sør-Hålogalands presteboliger har et gjennomgående større bruksareal enn boligene lenger nord. Ut fra dette ble det i desember 2015 gjennomført en ytterligere gjennomgang og kvalitetssikring av bruksarealet til presteboligene. På bakgrunn av dette, samt med henvisning til resultatet for de andre bispedømmene, ble det i januar 2016 innsendt en anmodning til Skatt Nord om revurdering av de fastsatte leieverdiene for 32 av bispedømmets 42 bebodde presteboliger per 31.12.2015.

Totalt er det 6 presteboliger som har blitt fraflyttet som følge av opphevingen av prestenes boplikt. Da er ikke boliger som har blitt fraflyttet på grunn av at vedkommende prest har sluttet i stillingen tatt med. Per 31.12.2015 er det ingen av prestene som har benyttet seg av muligheten til å kjøpe boligen de har hatt som tjenestebolig.

IV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Virksomhetens risikostyring i 2015

Bispedømmeråd og biskop har foretatt risiko- og vesentlighetsvurderinger av de viktigste resultatmål og delmål for 2015. Risikovurderingene er i samsvar med vedlagt handlingsplan. Risikovurderingen av ulike resultatmål og delmål for 2015 finnes som eget avsnitt fortløpende i årsrapporten.

Likestilling, kvinner i lederstillinger, kvinner og lønn samt sykefravær.

Innholdet følger statens oppsett.

Andelen kvinnelige ledere i presteskaper er stabilt i 2015 med en prosentandelen på 33,3. Dette er godt over landsgjennomsnittet, men vi anser det likevel ikke som godt nok og vil opprettholde tiltakene som øker kvinners mulighet til å tiltre lederstillinger i presteskaper.

For bispedømmeadministrasjonens del har andelen kvinnelige ledere sunket fra 25% i 2014 til 0% i 2015, som følge av at den kvinnelige lederen som var ved kontoret sluttet. Det er få lederstillinger ved kontoret, noe som kan medføre store utslag i kjønnsbalanse ved skifte i en av stillingene. Bispedømmeadministrasjonen totalt har en kvinneandel på 67 %.

For presteskapers del viser etatsstatistikken 2015 at kvinner har 97 % av menns lønn i samme stillinger. Det er ett prosentpoengs forbedring i forhold til 2014 og tilsvarer gjennomsnittsprosentsen på nasjonalt plan.

For bispedømmeadministrasjonen viser tallene at gjennomsnittslønnen i 2015 hos kvinnelige medarbeidere i forhold til hos menn lå på 80 %. Dette er en tilbakegang fra 2014 på 2 %. Vi kan ikke si oss fornøyd med dette. Landsgjennomsnittet er 91 %. Noe av forklaringen på denne forskjellen ligger nok i at den kvinnelige andelen arbeidstakere har noe lavere formalkompetanse og dermed også lønnes i lavere stillingskoder enn mennene. Det er en utfordring for vårt bispedømme å treffe tiltak for å løfte denne prosentandelen opp til nasjonalt nivå. Se tabell under.

		Ledere	Rådgivere	Konsulenter	Totalt
Sør-Hålogaland	2014	83 %	98 %		82 %
	2015	0 %	94 %		80 %
Totalt	2014	88 %	96 %	99 %	88 %
	2015	97 %	97 %	101 %	91 %

Sykefraværet totalt for 2015 viser en økning til 5,5 % mot tilsvarende tall for 2014 på 4,7%. Dette inkluderer bispedømmeadministrasjonen. Informasjonen gjennom vernelinjen tyder på gode arbeidsforhold i presteskaper. Dette korresponderer med inntrykket fra HMS-rapportene hvor sammenstillingen viser tilfredsstillende treff på samtlige temaområder innen psykososialt arbeidsmiljø. Sykefraværet totalt i bispedømmet ligger høyere enn gjennomsnittet på landsplan. Refusjon av sykepenges for presteskaper er ikke spesielt høyt i 2015, men for kontoret svært høyt, jf. kapittel seks, «vesentlige forhold». Dette er en viktig indikator på at det er sykefraværet på kontoret som er spesielt høyt og at sykefraværet for presteskaper holder seg godt under

landsgjennomsnittet. Sykefraværet for kvinner er høyt. Også her er andelen for bispedømmekontoret utslagsgivende.

	Egenmeldt		Legemeldt		Totalt		Kjønnfordeling	
	Sykedager	Fraværspst.	Sykedager	Fraværspst.	Sykedager	Fraværspst.	Kvinner	Menn
Sør-Hålogaland	50	0,2 %	1072	5,3 %	1122	5,5 %	7,3 %	4,4 %
Totalt	1044	0,3 %	15 080	4,4 %	16 125	4,7 %	6,5 %	3,7 %

Det kreves fokus fra alle med lederansvar i bispedømmet for å få sykefraværet ned i 2016. Dette må skje i nær dialog med de tillitsvalgte, verneombud og de sykemeldte. Prostene og ledelsen ved bispedømmekontoret er pålagt å følge bestemmelsene som IA-bedrift, slik at arbeidsrelaterte grunner til sykefravær kan fjernes så snart som mulig. Blant annet har ledere ansvar for at det utarbeides individuelle oppfølgingsplaner i dialog med den sykemeldte. Disse planene skal ved lengere sykemeldinger følges opp/ revideres. Vi kan ikke være fornøyd før sykefraværsprosenten er tilnærmet null. Se for øvrig kommentarer under avsnitt om HMS og leders beretning (kapittel en) når det gjelder sykefraværet ved bispedømmekontoret.

Etnisitet, religion og funksjonsnedsettelse

Enkeltpersoner og grupper i kirken er uenige bispedømmets holdning til kvinners prestetjeneste og samkjønnede ekteskap. Vi ønsker å ha et bevisst og respektfullt forhold til at alle skal kunne følge sin samvittighet og trosfortolkning. Likevel er det et klart mål at ingen skal kunne diskriminere andre på bakgrunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet eller religion. Ut over denne overordnede verdiholdningen er det ikke vedtatt særskilte tiltak for likestillingsarbeidet i Sør-Hålogaland bispedømme i 2015. Vi lyser ut stillinger med setningen «Kvinner oppfordres til å søke». Lønnsfastsettelse brukes for å oppmuntre kvinner til å ta imot stillinger. Her har siste års lønnsutvikling vært positiv for kvinner. Bispedømmerådet har i 2015 gjort ansettelser av personer som etnisk og kulturelt har annen bakgrunn enn norsk. Viljen og ønsket om å kunne tilsette mennesker med innvandrerbakgrunn er viktig og blir vektlagt dersom de formelle kravene til stillingen er oppfylt. Bispedømmerådet har ingen tilsatte med funksjonsnedsettelse. Det har heller ikke vært søknader fra noen med funksjonsnedsettelse i 2015. Dersom det i fremtiden kommer slike søkere vil de, jfr. overordnet verdiholdning, bli vurdert som søkere opp mot gjeldende stillingskrav. Når ledige stillinger utlyses er setningen «*samlivsform kan etterspørres*» tatt ut.

Statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikt

Tabell 1: Registreringsskjema for		Kjønnsbalanse			Lønn (br. års hele tusen)		Deltid		Midl. ansettelse *Langtidsansatte regnet ut fra totalt 93 prestehjemler		Foreldrepermisjon		Legemeldt sykefravær *av samtlige ansatte	
		M%	K%	Total (N)	M (kr/%)	K (kr/%)	M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
tilstandsrapportering (kjønn)														
Totalt i presteskabet	2015	62%	38%	74	616/100%	600/96%	0%	3,6%	9,9%	4,3%	0%	3,6%	4,4%	7,8%
	2014	62,2%	33,8%	81	527/100%	519/96%	1,8%	10%	-	-	0%	2,1%	1,4%	8,1%
Totalt bispedømmekontor administrasjon	2015	38%	62%	13	596/100%	480/81%	VEILEDNING TIL TABELLEN Stillingsnivåer: Når det gjelder kjønnsbalanse og lønn, er det viktig å se hvordan dette kan variere på ulike nivåer i virksomheten. Akkurat hvilke kategorier av stillinger som benyttes er opp til hver enkelt virksomhet. Kategorier av "likeverdig arbeid" skal benyttes. Som en tommelfingerregel bør oversikten skille mellom ledelse og mellomledelse, høyere og lavere saksbehandlere / fagarbeidere, samt en kategori for administrativt personale. Det bør spesifiseres hvem som inngår i kategoriene dersom det er uklart (for eksempel mellomledelse). Kjønnsbalanse: For å få en nyttig oversikt, er det viktig å se på andelen av hvert kjønn på hvert nivå. Samtidig er det viktig at antallet totalt på hvert nivå oppgis for å kunne se hvor store grupper det er snakk om. Det er plass til å fylle ut tall både for det året det rapporteres for ("i år") og forrige år ("i fjor") for å se på utviklingen. Lønn: Månedsfortjeneste pr. heltidsekvivalent. Gjennomsnittet for menn og kvinner på ulike nivåer gir mest informasjon. Eventuelt kan kvinners lønn i % av menns lønn på hvert nivå oppgis. (eks. Menn 100%, Kvinner 85%). Deltid: Andelen av hvert kjønn som arbeider deltid. Ansettelse: Andelen av hvert kjønn som har midlertidig ansettelse. Foreldrepermisjon: Andelen av totalt foreldrepermisjonsuttak som benyttes av hvert kjønn. Sykefravær: Sykefraværspersent for hvert kjønn. Legemeldt fravær. Tiltak 1: Dersom det er gjort personalpolitiske tiltak som for eksempel lederutvikling, kompetanseheving eller seniortiltak, er det viktig å rapportere hvordan menn og kvinner benytter seg av tiltaket. De to viktigste tiltakene bør rapporteres.							
	2014	36%	64%	16	522/100%	428/82%								
Ledelse presteskap (biskop og proster) og lønn biskop	2015	63%	37%	8	765/100%	716/94%								
	2014	66,6%	33,3%	8	997/100%	0/0%								
Proster	2015	57%	43%	7	696/100%	715/103%								
	2014	62,5%	37,5%	8	660/100%	679/103%								
Kontor ledelse	2015	100%	0%	2	675/100%	0/0%								
	2014	75%	25%	4	627/100%	520/83%								
Kontor rådgivere	2015	38%	62%	8	544/100%	504/93%								
	2014	33%	67%	6	518/100%	508/98%								
Kontor konsulenter	2015	0%	100%	3	0%	440/100%								
	2014	0%	100%	5	443/100%	443/100%								

HMS/ arbeidsmiljø, medarbeidersamtaler og samfunnssikkerhet og beredskap.

Etter vedtak i Regionalt arbeidsmiljøutvalg (RAMU) har hovedverneombudet og personalsjefen gjennomgått planverket for HMS i 2015. Det står fast som i 2014.

Det har vært tatt opp til vurdering om bispedømmets web-baserte HMS-håndbok levert av Info Tjenester skulle byttes ut. Denne portalen har blitt videreført, men det trengs en gjennomgang av om tilgang og brukervennlighet er god nok. Dette arbeidet ble ikke avsluttet i 2015 og tas videre i 2016 for å slutføres.

På grunn av lengre vikarordninger også for proster har ikke alle ansatte prester hatt medarbeidersamtale.

Sør-Hålogaland bispedømme har oppdatert plan ved ulykker og katastrofer for krisehåndtering. Bodø er lokasjon for Hovedredningssentralen for Nord-Norge (HRS). Vårt bispedømme er representert ved HRS-prest i den utvidede ledergruppa til hovedredningssentralen som ledes av politimesteren i Salten. Den utvidede ledergruppa møtes tre-fire ganger i året og når politimesteren vurderer at en situasjon krever at den utvidede ledergruppe er representert. Det har ikke vært hendelser hvor politimesteren har innkalt til slik stab i 2015. Det har vært gjennomført tre ordinære møter. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har ikke mottatt rapporter fra Lokal redningssentral (LRS) om virksomhet som har medført bruk av kirkelige ressurser.

Kirka som offer eller mål og barneomsorgsattest

Gjennom tidligere arbeid med plan ved ulykker og katastrofer, har det blitt tydeliggjort at det også må gjennomtenkes situasjoner hvor kirka selv kan være offer/mål for ulykker og terror. Samtalene har klarlagt et behov for å ha planer for å imøtekomme slike scenarioer. En slik plan må innebære samarbeid i prostiene og fellesrådsområdene. Det må også avklares hvilken rolle biskopen og bispedømmerådet skal ha i møte med slike problemstillinger. Det er behov for å øve på måten man samordner arbeidet i samsvar med et eventuelt slikt planverket. Dette har det vært lite fokus på i 2015 og trenger ny oppmerksomhet i 2016.

Bispedømmerådets har lokal beredskapsplan for bispedømmet ved mistanke eller anklage mot arbeidstaker om seksuelle overgrep. Beredskapsplanen har ikke kommet til anvendelse på noen saker i 2015. Fagetisk råd har ikke trådt sammen i 2015.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd vedtok i 2012 retningslinjer for bruk av barneomsorgsattest. Disse er implementert og utøves rutinemessig for alle bispedømmerådets virksomheter. Retningslinjene skal ha en forebyggende effekt ved at emnet overgrep mot barn og unge tematiseres overfor personer som skal utøve tjeneste for mindreårige, og skal være en del av den normale kvalitetssikringen av kompetansen til personer som jobber i kirken. Retningslinjene er også anbefalt vedtatt av alle andre kirkelige organ i vårt bispedømme.

Tidstyv

Statlige virksomheter skal i årsrapporten beskrive hvordan virksomheten har arbeidet for å fjerne egne interne tidstyver. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har ambisjoner om å

fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor. Bispedømmeråd og biskop ønsker å ta begrepet «tidstyv» på alvor. Temaet har også i år vært på dagsorden. Ikke minst er temaet veldig aktuell når bispedømmekontoret skal innrette seg etter nytt bispedømmeråd og ny biskop. Det er viktig å få lagt på plass funksjonelle og effektive rutiner slik at oppgaver knyttet til bispedømmeråd og biskop blir løst på en god måte. I forbindelse med bispeskifte er tema som ressursbruk i forhold til oppgaveløsning, møtestruktur, arbeidsfordeling med mere samtaletema. Vi er opptatt av å sette fokus på våre kjerneoppgaver, slik at ressursene blir brukt på en effektiv og god måte. Det er viktig at bispedømmerådsadministrasjonen får gjort sine oppgaver til beste for menigheter og presteskap, og for at presteskap får brukt sine ressurser slik at menighetene blir betjent med kirkelige handlinger, ord og sakramenter.

Det er ikke identifisert noe spesielt område i organisasjonen der tidstyver er fremtredende, men det er viktig med et tydelig fokus på at ulike møter og oppgaver gjennomføres på en effektiv og rasjonell måte med tanke på å komme eventuelle tidstyver i forkjøpet. De mange byråkratiske oppgavene må bli løst på en kvalitativ og smidig måte. Fokus på at målene for virksomheten skal nås, må hele tiden være det viktige. Dette er et krevende arbeid, da vår virksomhet er avhengig av at «statsapparatet» og kirkeadministrasjonen i sin helhet, jobber aktivt for at tidstyver skal lukes ut.

Riksrevisjonen

Riksrevisjonen har revidert Sør-Hålogaland bispedømmeråds samlede årsregnskap for 2014. Riksrevisjonen har bekreftet at regnskapene ikke inneholder vesentlige feil og mangler, og har kontrollert at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med gjeldende regelverk og akseptable ut fra normer og standarder for statlig økonomiforvaltning. Etter Riksrevisjonens mening er Sør-Hålogaland bispedømmeråds samlede årsregnskap for regnskapsåret som ble avsluttet 31. desember 2014 i det alt vesentlige utarbeidet i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring i Norge.

Revisjonen av regnskapet for 2015 er startet, både med todagens «formøte» for revisjonen av 2015 og kontakt via e-post for oppklaring. Bispedømmerådet har ikke mottatt endelig revisjonsbrev fra Riksrevisjonen for 2015.

V VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

2015 har vært et spesielt år

2015 har vært et spesielt år for Sør-Hålogaland bispedømme. I tillegg til at vi sammen med hele Den norske kirke har avviklet kirkevalg, har vi også tatt avskjed med en biskop og tatt imot en ny. Dette har tatt mye tid og ressurser, og har preget arbeidet i bispedømmet. Et skifte av biskop er også en gylden anledning til å evaluere arbeidet som gjøres og se muligheter for nye veier videre. Vi står fortsatt midt i dette arbeidet.

Men det viktigste i vårt bispedømme er det jevne arbeid som drives i menighetene, og det er mye gledelig å melde fra dette.

Trosopplæringsreformen er nå innfaset i alle menighetene, og de menighetene som har hatt trosopplæringsarbeidere og plan i flere år melder om at mange av tiltakene favner bredt. Det er også lagt ned mye arbeid i å rekruttere frivillige fra bredden av medlemmer i folkekirken.

Vi ser at nå er det tiltak for ungdom 15-18 år som står for tur. Mange fra denne gruppen vil nå være kjent med trosopplæringstiltakene, f.eks. Lys Våken, Tårnagenter, Liv Laga, konfirmantnetter og flere prostivise tiltak. Vi tror at det kan være viktig å arbeide videre med nettopp prostivise breddetiltak for ungdom, og har sett at deltagelse på Tween og Milk har ført til større ungdomsengasjement i menigheten, ikke minst gjennom tiltak som Ung Medarbeider.

Det vil være viktig for oss å bygge videre på dette arbeidet, og vi har startet drøftinger med Ungdomsrådet i bispedømmet om slike tiltak.

Mange unge flytter hjemmefra og mange unge strever med livene sine

Mange unge i vårt bispedømme flytter hjemmefra når de skal på videregående skole, og det er derfor et satsningsområde å ha miljørettede tiltak for skoleelever på videregående skoler. På dette feltet er det viktig med tverrfaglig og ikke minst tverrgeografisk samarbeid. Her vil modellen fra trosopplæringsarbeidet med prostiet som nedslagsfelt være et godt redskap til ny tenkning.

Flere av våre menigheter og lokalmiljø har nå mottak for asylsøkere og bosetning av flyktninger. Dette får også betydning for ungdomsmiljøene, hvor det nå er et større tilfang av ulike kulturer og religioner. Dette vil utfordre oss på å tenke ungdomstiltak som også er spesifikk trosopplæring, slik at våre ungdommer kan oppleve trygghet og mening i sin tro.

Mange ungdommer strever med livene sine, og det dokumenteres stadig et sterkt press på ungdom når det gjelder utseende, å være flink på skolen, å ha god økonomi og kunne være med på de rette tingene. Dessverre opplever noen ungdommer presset så vanskelig at de synes livet er uutholdelig. Dette er et viktig felt for oss som kirke å være opptatt av. I det vår tro på Guds kjærlighet, akseptasjon og kall til en livsstil i tjeneste for medmennesker, har vi et sterkt budskap i møte med en vellykkethetskultur. Det vil derfor være et viktig mål for oss å skape rause og inkluderende ungdomsmiljø.

Vårt ungdomsarbeid skal ha som målsetting at ungdommene kjenner at den kristne tro er relevant og viktig for dem. Det er hovedgrunnen til at vi ønsker en bredere ungdomssatsning.

Med dette håper vi også å få til en bedre rekruttering til kirkelig tjeneste.

Rekruttering, satsningsområder fremover

Det er andre store satsningsområder fremover, er alt arbeid som kan gjøres for å rekruttere til arbeid i kirkelig tjeneste, både på bispedømmeplan og på fellesrådsplan. Når det gjelder prester er vi inne i en utfordrende situasjon der det utdannes færre enn de som går av med pensjon. De store endringene som skjer ved virksomhetsoverdragelsen fra staten til kirken, og de uavklarte spørsmål som følge av dette, er også faktorer som kan virke inn på rekruttering til presteyrket. For de fellesrådsansatte er det en tydelig stressfaktor at økonomien i flere av våre kommuner er svak, og at også tilskuddet til fellesrådene er usikre. Her vil framtidsutsikter som kommunesammenslåing og mulige endrede fellesrådsgrenser også spille inn.

Det er viktig at bispedømmerådet er i kontinuerlig dialog med fellesrådene og deres ansatte om dette, og at vi på område rekruttering ser kirken som en helhet uavhengig av arbeidsgiveransvar.

Vi vil sette rekruttering høyt på agendaen, og arbeide videre med ungdomsarbeid, gjennom Ungdomsrådet, gjennom VTP og ikke minst gjennom å gjøre det attraktivt å være kirkelig ansatt i vårt bispedømme. Her vil det også være helt nødvendig å arbeide sammen med fagorganisasjonene for å legge til rette for gode arbeidsordninger for de ansatte, og da spesielt for prestene som vi har ansvar for. Den nye arbeidstidsordningen og opphøret av boplikten for prester er utfordringer i dette arbeidet. Som arbeidsgiver må vi arbeide slik at menighetene kan få gode prestatetjenester og prestene kan trives i arbeidet sitt.

På ulike arenaer vil vi også i forkynnelse og undervisning legge vekt på å kalle ungdom til tjeneste i kirken.

Fortsatt må vi også arbeide med rekruttering blant godt voksne prester som kan ta sin siste arbeidstid i vårt bispedømme. I Vesterålen har prostens arbeid strategisk med nettopp dette.

En annen rekrutteringsgruppe er andre kirkelig ansatte som ønsker å videreutdanne seg til prester. Vi har særlig hatt flere kvinner i denne kategorien. Vi vil spesielt nevne denne gruppen fordi disse kvinnene ikke hadde samme mulighet som menn til å se at prestatetjenesten kunne være for dem da de var unge for 20-30 år siden. Da var det svært uvanlig med kvinnelige prester, og et meget vanskelig yrkesvalg å ta for unge jenter. Det er viktig for oss å være oppmerksom på dette, og så langt som mulig legge til rette for deres tjeneste nå. I denne sammenheng blir det viktig å se på alternative veier til prestatetjenesten uten at det skal gå på bekostning av teologisk kompetanse.

Folkekirkebispedømme

Sør-Hålogaland er et spesielt folkekirkebispedømme, det viser det statistiske materiale klart. Det er svært viktig at en ny kirkeordning og de økonomiske rammer kirken får i fremtiden, er slik at vi fortsatt kan være en landsdekkende folkekirke som det er forankret i Grunnloven. Ved å kunne tilby kirkelige tjenester og kontinuitet i gudstjenestefeiringen i alle våre sokn vil vi ha gode muligheter til å være en bredt favnenende og mangfoldig folkekirke også fremover. Kirkehusene

og den lokale forankring betyr svært mye for den kristne identiteten til folk i våre menigheter. Dette må vi være svært oppmerksom på i de endringer som ligger foran. Vi tror derfor det er av vesentlig betydning at kirkens økonomi er forankret i offentlig overføring fra kommune og stat også i fremtiden.

Gudstjenesteforordningene.

2016 vil være et år vi på en særlig måte vil arbeide med gudstjenesteforordningene. Det har vært gjort en god kartlegging av ressurser og behov i alle prostier, men vi ser at dette også må sees i lys av endrede arbeidstidsordninger for prestene og i samarbeid med fellesrådene med hensyn til økonomi. Her vil prostene være en viktig ressurs, og det arbeides i flere prostier med ordninger som både ivaretar menighetenes gudstjenestebehov og prostiets muligheter. Ikke minst er felles arbeid på trosopplæring og ungdomssiden i prostiet en motivasjon for mer prostibasert arbeid også på andre felt, for eksempel gudstjenester. Endrede bosettingsmønstre og kommunikasjonsmuligheter er også viktige faktorer. Gudstjenestene er viktige arenaer for all kirkelig virksomhet i bispedømmet, og gudstjenesteforordningene må ha bredden i trosopplæringstiltak som viktig ingrediens.

Ansvar for lulesamisk språk, forhold til flykninger og asylsøkere samt samarbeid i Barentsregionen

Sør-Hålogaland bispedømme har et spesielt ansvar for det lulesamiske språk og kultur i kirken. Vi vil særlig ha oppmerksomheten rettet mot å lytte til hva det lulesamiske miljøet selv er opptatt av i forhold til kirkelige behov. Men i tillegg vil vi være en pådriver for å synliggjøre det samiske i alle våre menigheter, og slik understreke det samiske som en berikelse for hele kirken. I dette arbeidet er det viktig med kirkelige ansatte som tilegner seg kunnskap om samisk kultur og språk, og som kan følge dette arbeidet på en god måte. I mange av våre menigheter er det samiske skjult, men det betyr ikke at det ikke er røtter av det samiske blant menighetenes medlemmer.

I mange menigheter arbeides det godt i forhold til flykninger og asylsøkere. Dette arbeidet vil vi måtte intensivere, slik at våre menigheter kan være menigheter preget av raushet og nestekjærlighet i møte med de som kommer flyktende fra krig, forfølgelse og ødelagte samfunn. Bispedømmet vil her bidra med støtte og rådgivning til menigheter og ansatte. Ikke minst vil vi være opptatt av rådgivning i forhold til kirkeasyl. Flere av våre proster har kompetanse på dette feltet. I november arrangerte vi åpen temadag med Integrering og mangfoldsdirektoratet (IMDI) nord – der prostene var hovedmålgruppen.

Sør-Hålogaland bispedømme deltar sammen med Nord Hålogaland i SKKB, Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsområdet. I 2016 feirer dette samarbeidet 10 år, og jubileet skal markeres i Murmansk i september. For tiden tror vi dette er det eneste formelle kontaktarbeid med kirker i Russland og Den norske kirke. Arbeidet bygger i stor grad på uformell kontakt og vennskap, men nettopp i vår tid med uro i det politiske landskap ser vi det som svært viktig å fortsette kontakten. Vår utfordring fremover blir å formidle erfaringene fra dette arbeidet til menighetene i bispedømmet og til Den norske kirke sentralt. Både klimaspørsmål og flyktningekrisen er temaer vi ønsker å bidra med inn i dette forum.

Miljøspørsmål og reformasjonen

Miljøspørsmål står sterkt i vårt bispedømme, og ressursgruppa for miljø og klima arbeider godt. Vårt bispedømme er et bispedømme med store naturressurser: fjell, hav, skog, jordbruk. Bærekraftig ressursforvaltning vil alltid være viktig for kirken i nord.

I 2017 skal vi feire 500 årsjubileet for reformasjonen. Vi har ikke kommet langt i forberedelsene av dette jubileet, men vi er forberedt på å lage et program både for menigheter og ansatte, knyttet til kompetanseheving og jubileumsmarkeringer. Flere prostier er i gang med studieprogram knyttet til reformasjonen, og det er også enkeltansatte som har hatt studiepermisjon med dette tema.

Musikkarbeid i bispedømme

Både under avskjeden til biskop Tor B. Jørgensen og vigslingen av biskop Ann-Helen Fjeldstad Jusnes fikk vi oppleve det gode sang og musikkarbeidet som foregår i Bodø Domkirke. Også i mange andre menigheter er nettopp kantorenes arbeid med på å løfte gudstjenestene, og knytter kirkens arbeid sammen med det lokale kulturliv. Gjennom dette får mange barn, unge og voksne en sterk forankring i kirken, og vi ser på dette som viktig trosopplæringsarbeid. Vi håper at vi også fra bispedømmets side kan være med på å styrke dette arbeidet, ikke minst gjennom vår kulturrådgiver.

Bispedømmeråd og vår visjon

Sør-Hålogaland starter året 2016 med et nytt bispedømmeråd hvor det er mange nye medlemmer, og ny biskop. Vi har i januar 2016 lyst ut tre stillinger knyttet til kirkefag, misjon og personal på bispedømmekontoret. Vi håper å ansette ny prost i Lofoten og Ofoten i løpet av våren, og vi arbeider med ny strukturering av arbeidet vårt. Det viktigste for biskop og bispedømmeråd er at vi kan være med på å gi menighetene hjelp og støtte til å møte sitt lokalmiljø med gode kirkelige tjenester og gudstjenester som er navet i menighetens liv.

Vår visjon er «*Folkekirka i Sør Hålogaland - ei åpen dør i tro håp og kjærlighet*». Gjennom alt arbeid vi holder på med vil vi holde dette målet frem, slik at kirken kan være et sted der mangfoldet av mennesker kjenner seg møtt og ivaretatt, og slik at nådens evangelium blir forkynt i ord og handling. Dette passer godt med temaet som reformasjonsjubileet i vår kirke har valgt: Nåde.

VI ÅRSREGNSKAPET

Ledelseskommmentar årsregnskapet 2015

Innledning

Bispedømmerådet er et demokratisk folkevalgt organ som skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Det skal også fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni etter nærmere regler gitt av departementet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og andre tjenestemenn. Det samme gjelder vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordensstraff, avskjed og suspensjon.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kulturdepartementet om økonomistyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av bispedømmerådets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter og eiendeler.

Vurdering av vesentlige forhold

Kap. 0340 post 01/ 3340 post 01:

Tildeling til lønn og drift, kapittel 0340 post 01 var på til sammen kr 76 550 000. Totalt ble det utgiftsført kr 78 417 990 i 2015, altså en brutto merutgift på kr 1 867 990. På inntektssiden, kapittel 3340 post 01 var det en merinntekt på kr 1 004 918 i forhold til tildelingen på kr 905 000. Netto tildeling for 2015 var kr 75 645 000, noe som gir et samlet merforbruk på kr 863 072.

Fødsels- og sykefraværrefusjoner

Det har vært et utfordrende år ved bispedømmekontoret i forhold til sykefravær over 16 dager. Ved kontoret kom det totalt inn refusjoner for kr 785 000 mens det for prestskapet kom inn kr 860 000, til sammen kr 1 645 000. I tillegg kom det til sammen inn refusjoner for kr 377 000 i forbindelse med fødselsfravær.

Inntekter

Refusjon fra Universitetet i Nordland og Studentsamskipnaden til studentprest beløper seg til kr 355 000. For en 20% stilling i forbindelse med demensprosjekt i sykehjem i Bodø kommune, mottok bispedømmerådet kr 355 000 for 2014 og 2015 fra Bodø kirkelige fellesråd. Videre er det inntektsført kr 148 000 fra Eiendomsstiftelsen (kontorbygget) som gjelder bispedømmets utlegg til renhold. Administrasjonstilskudd fra Eiendomsstiftelsen ble i 2015 utbetalt både for 2014 og 2015 og var på henholdsvis kr 15 000 og kr 20 000. Bispedømmet mottok refusjon for en 50% stilling som misjonskoordinator på kr 170 000 i OVF-midler, kr 43 000 fra misjonsorganisasjonene, samt kr 50 000 som var mindreforbruk SMM satt av fra tidligere år. Refusjon fra Teologene for frikjøp til fagforeningsarbeid var på kr 87 000. Det ble refundert kr

58 000 fra eksterne i forbindelse med reiser av ansatte ved kontoret, kr 28 000 fra Møre bispedømmeråd i forbindelse med samling vedrørende «*Veien til prestedtjenesten*» og kr 24 000 fra Kirkerådet i forbindelse med at Ungdommens kirkemøte ble avholdt i Bodø i oktober 2015. Av andre inntekter gjelder dette hovedsakelig midler rettet mot menighetsrådene som omsøkte OVF-midler, midler fra 75-posten. Videre er det refusjon for HMS-samling, innkreving av husleie i forbindelse med ny tjenesteboligordning, midler fra fylkeskommunen til «Forbruk/rettferd», samt plentilskudd fra Opplysningsvesenets fond. I forbindelse med rapportering for andre tertial, ble det meldt inn forventede merinntekter på kr 1 396 000. Det endelige resultatet for 2015 viser merinntekter på kr 1 004 918 og totalt kr 1 909 918. Avviket fra det som ble meldt i tertialrapporten skyldes hovedsakelig at budsjetterte NND-midler fra Nord-Hålogaland bispedømmeråd ikke kom inn på bispedømmerådets konto i 2015. Det er likevel forventet at Sør-Hålogaland bispedømmeråd vil motta disse midlene, inntil kr 350 000, i 2016 og vil derfor dekke opp deler av det totale merforbruket fra 2015.

Lønn og drift

Totalt viser regnskapsresultatet til Sør-Hålogaland bispedømmeråd merutgifter på til sammen kr 1 867 990. Kr 1 004 918 er dekt opp av merinntekter, noe som gir et totalt merforbruk på kr 863 072. Det ble samtidig innarbeidet et mindreforbruk fra 2014 på kr 22 000. I rapporteringen for andre tertial var forventet merutgift kr 1 381 000, det vil si kr 486 990 lavere enn det endelige resultatet for 2015.

Det er krevende å opprettholde prestedekningen i bispedømmet. Dette kombinert med sykefravær ved bispedømmekontoret gir «mindre trykk» på fastlønnsbudsjettet. På den annen side gir dette større bruk av dyre vikarløsninger og økte reisekostnader. Prostiene står for en samlet merutgift på kr 427 000. Av dette er kr 100 000 utbetaling av flyttetilskudd til prester som valgte å flytte ut av sin tjenestebolig som følge av bortfall av prestenes boplikt fra 1. september 2015. Den krevende bemanningssituasjonen blant prestene gjør det også nødvendig å bruke ressurser på å beholde de prestene som allerede er ansatt i bispedømmet. Den resterende merutgiften kan derfor knyttes til bruk av studiemidler, REU-midler og HMS-tiltak og prostesamlinger.

I Vesterålen prosti foreligger det et krav på kr 191 886 for vikararbeid utført i 2014.

Vedkommende vikar har en klagesak hos Skatteetaten vedrørende status som selvstendig næringsdrivende versus lønsmottaker. Det har så langt ikke kommet noen avklaring fra Skatteetaten. Beløpet vil bli utbetalt så snart en avklaring i saken foreligger.

Ingen spesielle sparetiltak har vært satt inn i 2015, men det har vært nødvendig å vurdere vikarbruken nøye ved ledighet. Bruk av sommervikarer har også vært holdt på et nøkternt nivå. Det ble i 2014/2015 gjennomført en omfattende gjennomgang av gudstjenesteforordningen i bispedømmet. Målet med arbeidet var å få en ny forordningsplan fra høsten 2015, som samsvarer bedre med prestedekningen i bispedømmet. På grunn av ny arbeidstidsordning for prestene kombinert med bytte av biskop i Sør-Hålogaland bispedømme, er arbeidet med ny forordningsplan utsatt. Det er likevel et faktum, noe stiftsdirektøren har tatt opp ved flere tidligere anledninger overfor råd, biskop, RAMU og prostegruppen, at antall prestedstillinger i bispedømmet må reduseres for å oppnå bedre balanse mellom lønnskostnader og driftskostnader.

Kap. 0340 post 21/ 3340 post 02:

Det legges ved regnskapstall fra 21-/02-posten som dokumenterer at det ikke har vært ført noe på denne i 2015.

Kap. 0342 post 01:

Det legges ved regnskapsrapport for kap. 0342 post 01 som gjelder 50% stilling ved krigsgravtjenesten. Siden ansvaret ligger på Kulturdepartementet er det naturlig at bispedømmerådet tar årsregnskapet til orientering

Bodø 21. februar 2016

Marit Hermstad

bispedømmerådsleder

Jan-Kjell Jonassen

stiftsdirektør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Sør-Hålogaland bispedømmeråd er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten, fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement. Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- b) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “Netto rapportert til bevilgningsregnskapet” er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sør-Hålogaland bispedømmeråd har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som bispedømmerådet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser bispedømmerådet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste kap. 0340 post 75 (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapportering

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall bispedømmerådet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bispedømmerådet har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og

vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Bevilgingsrapport

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0340	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	76 550 000	78 417 990	-1 867 990
0342	Krigsgraverne - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	170 000	171 878	-1 878
0340	Driftsutgifter	21	Driftsutgifter	A,B	2 217	0	2 217
0340	Tilsk. til trosoppl. og andre kirkelige f	75	Tilskudd	B		30 177 595	
Sum utgiftsført					76 722 217	108 767 463	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3340	Salgsinntekter mv	01	Driftsinntekter	A,B	905 000	1 909 918	1 004 918
3340	Salgsinntekter mv	02	Driftsinntekter	A,B	2 217	0	-2 217
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			131 353	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			3 702 025	
Sum inntektsført					907 217	5 743 297	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						103 024 166	
Kapitalkontoer							
60071401	Norges Bank KK /innbetalinger					3 915 793	
60071402	Norges Bank KK/utbetalinger					-106 642 625	
703882	Endring i mellomværende med statskassen					-297 335	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (28.12)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
703882	Mellomværende med statskassen				-3 485 515	-3 188 180	-297 335

Note A

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0340 01	22 000	76 528 000	76 550 000
0342 01	0	170	170
0340 21	0	2 217	2 217
3340 01	0	905 000	905 000
3340 02	0	2 217	2 217

Note B. Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år										
Kapittel og post	Stikkord	Menugift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Menugift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Ondisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparing(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
034001/334001		-863.072		-863.072				-863.072	3.781.150	-863.072
034021/334002				0				0		
034201		-1.878		-1.878				Ikke aktuell		
034075	"kan overføres"	111.405		111.405	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	111.405	1.514.450	111.405
*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.										

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter
Sør-Hålogaland bispedømmeråd har fra Kirkerådet mottatt en belastningsfullmakt på kr. 30.289.000 på kapittel/post 034075. Bispedømmerådet har kun benyttet kr 30.177.595 av belastningsfullmakten og har søkt Kirkerådet om overføring av de resterende kr 111.405.

Stikkorder «kan overføres»

Virksomhetens belastningsfullmakt på kapittel/post 034075 er gitt med stikkordet "kan overføres". Inntil 5% av belastningsfullmakten kan søkes overført fra ett år til det neste.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Virksomheten har brukt lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel/post 034001 til å dekke inn menugifter under driftspostene 0340.01/3340.01. Lønnsrefusjonene beløper seg samlet til kr 2.030.248, som i sin helhet brukes til å dekke inn årets menugift.

Mulig overførbart beløp

Bispedømmerådet har et merforbruk i forhold til bevilgningen på kapittel/post 0340.01/3340.01 som beløper seg til kr -863.072, samt en ubrukt bevilgning på kapittel/post 0340.75 på kr 111.405. Mindreforbruket på kapittel/post 0340.75 på kr. 111.405 er under grensen på 5% av henholdsvis tildelegning og belastningsfullmakt og anses i sin helhet overførbart til neste budsjettår.

Oppstilling av artskontorrapporteringen, 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 888 918	1 618 593
Salgs- og leieinntekter	1	21 000	42 961
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		1 909 918	1 661 554
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	65 587 062	60 894 444
Andre utbetalinger til drift	3	13 002 807	11 691 924
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		78 589 869	72 586 368
Netto rapporterte driftsutgifter***		76 679 950	70 924 814
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	0	119 665
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		0	119 665
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		0	119 665
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	30 177 595	30 827 448
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		30 177 595	30 827 448
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		131 353	131 448
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 702 025	3 388 896
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		0	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		3 833 379	3 520 345
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		103 024 166	98 351 582
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		15 668	0
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-3 387 637	-2 944 337
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Annen gjeld		-113 546	-243 843
Sum mellomværende med statskassen	8	-3 485 515	-3 188 180

Note 1-8

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	985 277	212 000
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	420 172	915 165
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	473 880	491 428
Tilskudd fra næringsliv og private	9 590	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1 888 918	1 618 593
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Eksterne refusjonsinntekter	0	42 961
Annen leieinntekt	21 000	0
Sum salgs- og leieinnbetalinger	21 000	42 961
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	1 909 918	1 661 554

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2015

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	62 740 528	58 718 665
Arbeidsgiveravgift	3 702 025	3 388 896
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenge og andre refusjoner(-)	-2 030 248	-2 032 123
Andre ytelser	1 174 756	819 005
Sum utbetalinger til lønn	65 587 062	60 894 444
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	97,3	96,8

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	1 207 312	810 587
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	120 179	160 867
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	7 796	2 492
Mindre utstyrsanskaffelser	292 799	238 130
Leie av maskiner, inventar og lignende	214 547	155 931
Kjøp av fremmede tjenester	3 224 490	1 908 929
Reiser og diett	6 103 749	6 293 967
Øvrige driftsutgifter	2 010 586	2 121 022
Sum andre utbetalinger til drift	13 181 458	11 691 924
Jf. Note7: Beløp som gjelder 75-posten:		
Kjøp av andre fremmede tjenester	-100 000	
Øvrige driftsutgifter	-78 651	
Sum andre utbetalinger til drift iht Statsregnskapet	13 002 807	

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	0	119 665
Sum utbetalt til investeringer	0	119 665

<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetalt til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2015	31.12.2014
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til menigheter og fellesråd	29 998 944	30 827 448
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	29 998 944	30 827 448
Andre føringeringer 75-posten		
art 679	100 000	
art 682	19 800	
art 688	58 851	
Sum føring 75-posten iht Statsregnskapet	30 177 595	

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	15 668	15 668	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	15 668	15 668	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-13 500	0	-13 500
Skyldig skattetrekk	-3 387 637	-3 387 637	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-113 546	-113 546	0
Sum	-3 514 683	-3 501 183	-13 500
Sum	-3 499 015	-3 485 515	-13 500

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Balansført verdi 31.12.2015							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

